

Dr. sc. Irma Kovčo Vukadin*

ANALIZA DINAMIKE I STRUKTURE KRIMINALITETA U REPUBLICI HRVATSKOJ U RAZDOBLJU IZMEĐU DVIJU VELIKIH REFORMA KAZNENOG ZAKONODAVSTVA (1997.-2011.)

U radu se uvodno pojašnjavaju aktualni izvori podataka o kriminalitetu te se kriminalitet prikazuje u svijetu i europskom području. Radi analize dinamike i strukture kriminaliteta u periodu od 1998. do 2010. godine korišteni su podaci MUP-a, Državnog zavoda za statistiku te Uprave za zatvorski sustav Ministarstva pravosuđa. Iz analiziranih podataka proizlazi slika prema kojoj analizirano razdoblje karakterizira porast kriminaliteta (osim u posljednjoj trećini perioda), dominacija imovinskog kriminaliteta, relativno nizak udio žena u svim promatranim dobnim skupinama, porast recidiva te dominacija uvjetne kazne zatvora (za punoljetne osobe) i odgojnih mjera (za maloljetnike). Autorica uočava potrebu formiranja posebnog tijela koje bi se bavilo detaljnim analizama kriminaliteta, kako na razini statističkog praćenja tako i u smislu objedinjavanja rezultata provedenih znanstvenih istraživanja, te naglašava važnost znanstveno utemeljene politike suzbijanja kriminaliteta.

1. UVOD

Analiza statistike kriminaliteta, posebice kada uključuje međunarodne komparacije, vrlo je zanimljiva i zahtjevna zadaća jer na neki način predstavlja pokušaj odgonetavanja pitanja koliko su promjene u trendovima kriminaliteta rezultat promišljenih društvenih aktivnosti usmjerenih na suzbijanje kriminaliteta, a koliko su zbroj pojedinačnih okolnosti koje su izvan mogućih nacionalnih utjecaja. Statistika u kriminologiji trajan je izazov, posebice kada se analiziraju trendovi kriminaliteta u većim geografskim cjelinama. Ocjene i interpretacije koje se donose na temelju takvih analiza imaju i svoju praktičnu primjenu jer se u razvijenim (i mudrim) zemljama na temelju takvih spoznaja

---

* Dr. sc. Irma Kovčo Vukadin, redovita profesorica i pročelnica Odsjeka za kriminologiju Edukacijsko-rehabilitacijskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu

ulažu prilični financijski i stručni resursi za kreiranje i provođenje programa za prevenciju i kontrolu određenih pojava oblika kriminaliteta za koje je uočen trend porasta ili su primijećene nepoželjne promjene u strukturi.

Evaluacija reformi u području kaznenog zakonodavstva trebala bi obuhvaćati evaluaciju primjene iz kuta onoga tko primjenjuje normu, onoga prema kome se primjenjuje i javnosti uopće. Takva evaluacija nadilazi praćenje statistike jer takvom analizom dobivamo tek neke indikatore koji definiraju područje detaljnijeg istraživanja. Kada govorimo o Kaznenom zakonu, postavlja se pitanje koji su ciljevi reformi i jesu li ti ciljevi (i kako) mjerljivi. Ako izuzmemo ciljeve koji se odnose na potrebu usklađivanja s međunarodnim dokumentima i drugim nacionalnim pravnim propisima, ostaje pitanje kojim se i kakvim mjerama društvo štiti od kriminaliteta, tj. kako želi ostvariti ciljeve specijalne prevencije (da počinitelj ubuduće ne čini kaznena djela). To se pitanje odnosi na vrstu i mjeru kaznenopravnih sankcija, ali još više na sadržaj, tj. način provođenja sankcije.

U Hrvatskoj su reforme Kaznenog zakona nerijetko populistički motivirane i prije su neposredna reakcija pozicijske vlade na visokopublicirane slučajeve, a manje rezultat promišljenog planiranja. Takav je pristup razvidan i iz činjenice da ne postoje ozbiljnije istraživačke studije (koje nadilaze analizu statističkih pokazatelja policije, državnih odvjetništava i sudova) kojima bi se sveobuhvatno analizirali rezultati, tj. postignuti učinci reformi. U svakoj se reformi naznačavaju ciljevi, no potvrde ostvarenja tih ciljeva redovito izostaju.

I ovaj se rad, s obzirom na dostupne izvore podataka, oslanja na službene statističke pokazatelje kriminaliteta u Hrvatskoj u periodu između dviju velikih reforma kaznenog zakonodavstva, a podaci dobiveni takvom analizom mogu poslužiti tek kao indikatori dinamike i strukture kriminaliteta.

Struktura rada uglavnom prati strukturu rada o stanju i kretanju kriminaliteta u Hrvatskoj u periodu od 1998. do 2004. godine (Kovčo Vukadin, 2005), a dodani su podaci o mlađim punoljetnim osobama i podaci o izvršavanju kazne zatvora. Analizirani su statistički pokazatelji zaključno sa 2010. godinom.

2. IZVORI PODATAKA O KRIMINALITETU

Procjena trendova i strukture kriminaliteta ovisi o izvorima podataka na temelju kojih se kriminalitet prati. Kada govorimo u nacionalnom kontekstu, uglavnom se oslanjamo na tzv. službene podatke koje čine statistike policije (MUP svake godine izdaje publikaciju *Pregled temeljnih sigurnosnih pokazatelja i rezultata rada*, koja predstavlja vrijedan izvor podataka o kaznenim djelima i počiniteljima), statistike Državnog zavoda za statistiku (koje objedinjuju podatke državnih odvjetništava i sudova i objavljuju godišnja izvješća o prijavljenim, optuženim i osuđenim punoljetnim i maloljetnim počiniteljima

kaznenih djela te publikaciju o počiniteljima prekršaja), a onima koji prate izvršenje sankcija od polovine prošlog desetljeća na raspolaganju su podaci Uprave za zatvorski sustav (koja sastavlja godišnja izvješća o stanju i radu kaznionica, zatvora i odgojnih zavoda).

Treba imati na umu ograničenja koja su svojstvena svakom izvoru podataka o kriminalitetu.

Osim ograničenja pojedinih izvora, treba voditi računa o generalnim ograničenjima službenih podataka o kriminalitetu koja nameću oprez, a koja proizlaze iz pitanja što utječe na službenu statistiku o kriminalitetu (za koju je, radi vremenske i prostorne komparabilnosti, iznimno važna stabilnost promatranih obilježja). Na službenu statistiku prvenstveno utječu promjene u kaznenom zakonodavstvu (koje mogu biti rezultat medijski kreiranog konstrukta opasnosti neke vrste kriminaliteta), u smislu promjena u definicijama kaznenih djela i u smislu promjena u općem dijelu koji se odnosi na pitanja vezana uz kaznenopravne sankcije, voljnost žrtve da prijavi vlastitu viktimizaciju i spremnost da surađuje s tijelima detekcije i procesuiranja, promjene u kadrovskim i organizacijskim uvjetima rada tijela detekcije kriminaliteta u različitim razdobljima i na različitim prostorima te različit intenzitet i smjer selekcije tijela kaznenog postupka od prijave do pravomoćne odluke, zbog čega se smatra da je statistika kriminaliteta “više pokazatelj djelovanja kontrolnih mehanizama društva nego realnog stanja, kretanja i strukture kriminaliteta” (Singer, Kovčo Vukadin, Cajner Mraović, 2002).

U međunarodnom kontekstu važno je spomenuti *European Sourcebook of Crime and Criminal Justice Statistics* koji je nastao kao rezultat potrebe trajnog praćenja trendova kriminaliteta i prakse kaznenog pravosuđa Vijeća Europe (a koji se temelji na nacionalnim službenim statistikama). Europski odbor za probleme kriminaliteta (CDPC: European Committee on Crime Problems) formirao je 1993. godine skupinu stručnjaka za analizu trendova kriminaliteta i prakse kaznenog pravosuđa. Skupinu su činili stručnjaci iz Francuske, Njemačke, Mađarske, Nizozemske, Švedske, Švicarske i Velike Britanije. Godine 1995. skupina stručnjaka napisala je prijedlog publikacije *European Sourcebook of Crime and Criminal Justice Statistics*, u kojem dokazuju važnost postojanja komparativnih prikaza kriminaliteta i kaznenopravnih sustava, bez obzira na ograničenja koja proizlaze iz različitih zakonodavstava. Nakon publiciranja prvog izdanja, Vijeće Europe više nije moglo financirati taj projekt pa su obvezu financiranja preuzeli britansko Ministarstvo unutarnjih poslova, švicarsko Ministarstvo vanjskih poslova i nizozemsko Ministarstvo pravosuđa. Od 2001. godine nizozemsko Ministarstvo pravosuđa održava i web stranicu sa svim podacima objavljenim u izdanju iz 1999. godine (sva izdanja dostupna na: www.europeansourcebook.org). Do sada su izdane četiri publikacije – 1999. godine (za podatke u periodu od 1990. do 1996. godine), 2003. godine (za period od 1995. do 2000. godine), 2006. godine (za period od

2000. do 2003. godine) i 2010. godine (za period od 2003. do 2007. godine). U tim publikacijama iznimno su značajna metodološka pojašnjenja koja treba pažljivo proučiti prije interpretacija podataka. Tako uvijek treba imati na umu da službeni podaci o kriminalitetu ovise o trima skupinama okolnosti. To su: a) aktualne okolnosti poput voljnosti za izvršenje kaznenog djela, strukturi mogućnosti izvršenja kaznenog djela, rizika detekcije, voljnosti javnosti da prijavi viktimizaciju i učinkovitosti tijela kaznenopravnog sustava; b) zakonske okolnosti poput kaznenog zakona, zakona o kaznenom postupku i drugim relevantnim zakonima, formalne organizacije tijela kaznenopravnog sustava i neformalne primjene zakona u svakodnevnom životu; c) statističke okolnosti poput formalnog prikupljanja podataka, pravila prikupljanja podataka i njihove praktične primjene.

Osim službenih podataka o kriminalitetu, iznimno važan izvor podataka predstavljaju studije viktimizacije kojima se nastoji utvrditi prostor tamne brojke, tj. neprijavljenog kriminaliteta, tj. viktimizacije. U tom je smislu na međunarodnoj razini najznačajnija *Međunarodna viktimizacijska studija* (ICVS: International Crime Victimization Survey) koju je pokrenula skupina europskih kriminologa (Van Dijk, Mayhew i Killias) 1987. godine (organizacijsku potporu pružili su nizozemsko Ministarstvo pravosuđa i britansko Ministarstvo unutarnjih poslova). Glavni cilj odnosio se na kreiranje instrumenta kojim bi se omogućila međunarodna komparacija podataka o neprijavljenom kriminalitetu i unaprijedila metodologija prethodnih komparativnih pokušaja. Istraživanja su provedena 1989., 1992., 1996., 2000. i 2004./5. godine. Hrvatska je, uz pomoć UNICRI-a, sudjelovala u dva navrata. Prvi put istraživanje je proveo Zavod za kazneno pravo, kriminologiju i viktimologiju pod vodstvom prof. Šeparovića i prof. Turkovića (Šeparović, Turković, 1997), a drugi put Hrvatski ured Gallupa pod vodstvom prof. Turkovića (Turković, 2002).

Anketa se sastoji od tri dijela:

1. kaznena djela: krađa automobila, krađa iz automobila, krađa motocikla, krađa bicikla, provala, pokušaj provale, razbojništvo, krađa osobne imovine, seksualni delikti te napad i prijetnja;
2. dodatna kaznena djela: prevara potrošača, korupcija na razini ulice, zločini iz mržnje te problemi vezani uz zlouporabu droga;
3. ostale teme koje uključuju:
  - a) specifičnosti vezane uz kazneno djelo – gdje, kada i kako se često dogodilo, je li prijavljeno policiji i zadovoljstvo postupanjem policije, pitanje postojanja podrške žrtvi (kod provala i nasilnih delikata), identitet počinitelja, je li korišteno oružje i ozbiljnost djela,
  - b) stavove o kriminalitetu,
  - c) postupanje policije,

d) demografske podatke i informacije o kućanstvima (http://en.wikipedia.org/wiki/International_Crime_Victims_Survey).

Treći izvor podataka o kriminalitetu (osim službenih statistika i studija viktimizacije) predstavljaju tzv. studije samoprijavljivanja (*self-report studies*) koje su slične viktimizacijskim studijama, s tom razlikom da se ispitanike pita jesu li se oni prema nekom drugom ponašali na opisane načine.

3. TRENDOWI KRIMINALITETA U SVIJETU I EUROPI

U pokušaju sagledavanja trendova i strukture kriminaliteta u svijetu možda je najprikladnije koristiti se izvješćima UN-a o kriminalitetu u svijetu pripremljenima za dva posljednja kongresa o prevenciji kriminaliteta i kaznenom pravosuđu (održanima 2005. godine u Bangkoku i 2010. godine u Salvadoru). Općenito se može primijetiti da je proteklo desetljeće, naročito nakon 11. rujna 2001., znatno obilježeno naporima u suzbijanju međunarodnog organiziranog kriminaliteta. Prilikom otvaranja 11. kongresa UN-a o prevenciji kriminaliteta i kaznenom pravosuđu, tajnik UN-a Kofi Annan označio je organizirani kriminalitet najvećom opasnošću međunarodnom miru i sigurnosti u 21. stoljeću. Relevantne međunarodne organizacije pomakle su svoj interes s tzv. konvencionalnog kriminaliteta na organizirani kriminalitet, korupciju, trgovanje ljudima i pranje novca.

U samom praćenju kriminaliteta na svjetskoj razini pojavila su se neka nova pitanja:

- zabrinutost oko generalnog problema kriminaliteta koji se sastoji od mješavine starih i novih oblika kriminaliteta;
- pomicanje pažnje od počinitelja prema žrtvama i okolnostima u kojima se kriminalitet pojavljuje (radi osmišljavanja situacijske prevencije kriminaliteta);
- implementacija inicijativa za prevenciju kriminaliteta i nastojanja mjerenja njihove učinkovitosti uz praćenje rada relevantnih službi;
- pomicanje od nacionalne prema transnacionalnoj razini (međunarodna, regionalna) i lokalnoj razini (problemi velikih urbanih anglomerata ili specifičnog socijalnog konteksta).

U izvješću o stanju kriminaliteta u svijetu, pripremljenom za 12. kongres UN o prevenciji kriminaliteta i kaznenom pravosuđu (koji je održan 12.-19. travnja 2010. u Salvadoru, Brazil) navodi se da su trendovi u kriminalitetu vrlo "miješani" – neki oblici konvencionalnog kriminaliteta pokazuju pad u razvijenim zemljama, a neki se davno zaboravljeni javni oblici – poput piratstva, opet pojavljuju i pokazuju porast. Također se primjećuje porast kaznenih djela vezanih uz drogu. U većini zemalja u posljednjih pet godina primjećuje se pad broja ubojstava, a u padu su i imovinski delikti.

Percepcija izazova kriminaliteta na svjetskoj razini možda je najrazvidnija iz popisa tema i radionica s posljednjih dvaju kongresa UN-a:

11. kongres UN-a (18.-25. travnja 2005., Bangkok, Tajland)	12. kongres UN-a (12.-19. travnja 2010., Salvador, Brazil)
Teme kongresa:	
<ul style="list-style-type: none"> ■ Učinkovite mjere protiv transnacionalnog kriminaliteta ■ Međunarodna suradnja protiv terorizma i veze između terorizma i drugih kriminalnih aktivnosti ■ Korupcija: prijetnje i pravci u 21. st ■ Gospodarski i financijski kriminalitet: izazovi održivom razvoju ■ 50 godina rada na uspostavljanju standarda u sprječavanju kriminaliteta i kaznenom pravosuđu 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Djeca, mladi i kriminalitet ■ Terorizam ■ Prevencija kriminaliteta ■ Krijumčarenje migranata i trgovanje ljudima ■ Pranje novca ■ Cybercrime ■ Međunarodna suradnja u suzbijanju kriminaliteta ■ Nasilje prema migrantima i njihovim obiteljima
Teme radionica:	
<ul style="list-style-type: none"> ■ Unapređenje međunarodne pravne suradnje ■ Unapređenje reforme kaznenog pravosuđa, uključujući restorativnu pravdu ■ Strategije i praksa u prevenciji kriminaliteta, posebice u odnosu prema urbanom kriminalitetu i mladima u riziku ■ Mjere protiv terorizma ■ Mjere protiv gospodarskog kriminaliteta, uključujući pranje novca ■ Mjere protiv računalnog kriminaliteta 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Međunarodna kaznenopravna edukacija za vladavinu prava ■ UN istraživanje i druge dobre prakse u tretmanu zatvorenika ■ Praktični pristupi prevenciji urbanog kriminaliteta ■ Veza između trgovanja drogom i drugih oblika organiziranog kriminaliteta ■ Strategije i dobre prakse u rješavanju penalne prenapučenosti

Za prikaz trendova kriminaliteta na području Europe koriste se podaci triju izdanja *European Sourcebook of Crime and Criminal Justice Statistics* (2003., 2006. i 2010). U nastavku su prikazane stope prijavljenih kaznenih djela (ukupno), stope ubojstva, silovanja i razbojništva kao tzv. indeksnih djela. U predočenim tablicama nisu navedeni podaci za sve zemlje koje su sudjelovale u kreiranju publikacija. U svakoj tablici navedena je srednja vrijednost (*mean*) te najniže (*minimum*) i najviše (*maximum*) vrijednosti. Nakon svake tablice su grafikoni koji sadržavaju vrijednosti za Hrvatsku te minimalne i maksimalne vrijednosti iz kojih je razvidna pozicija Hrvatske u odnosu prema svim drugim državama koje su dostavile podatke. Prilikom inspekcije tablica treba imati

na umu da u različitim zemljama postoje razlike u načinu vođenja službenih statistika i da podatke, po uputama autora publikacije, treba uzimati na razini trendova, bez pretjeranog naglašavanja razlika među pojedinim zemljama.

U tablici 1 dan je pregled ukupnog broja kaznenih djela na 100.000 stanovnika za period od 1998. do 2007. godine. Izvor podataka su policijske statistike (u publikaciji se osim policijskih statistika koriste statistike tijela kaznenog progona – prijave i osude te statistike korekcijskog sustava – izvršenje sankcija).

Autori publikacije naglašavaju da kad je riječ o podacima temeljenim na policijskim statistikama, treba imati na umu njihova ograničenja i specifičnosti. Policijske statistike ne odražavaju nužno realnu sliku stanja kriminaliteta iz više razloga. Prvi od razloga je neprijavlivanje viktimizacije. Žrtve određenih kaznenih djela ne prijavljuju vlastitu viktimizaciju iz različitih razloga – ne znaju da je ponašanje kojem su bile izložene kažnjivo, zbog straha od reakcije javnosti (posebice kod žrtava seksualnih delikata ili obiteljskog nasilja) ili od počinitelja, zbog nepovjerenja u kaznenopravni sustav ili zbog neznatne štete. Drugi mogući razlog je nekvalificiranje događaja kao kaznenog djela od strane policije, zatim činjenica da žrtva ili svjedok može podnijeti prijavu državnom odvjetništvu i slično.

Ukupan broj kaznenih djela u ovoj se tablici odnosi na standardnu definiciju koja uključuje sva kaznena djela, dakle i prometne delikte (premda upravo kod prometnih delikata postoji priličan varijabilitet s obzirom na statističko praćenje). Kaznena djela podrazumijevaju sva ponašanja procesuirana od državnog odvjetništva ili suda, a ponašanja procesuirana od policije (prometni prekršaji i neki prekršaji protiv javnog reda) nisu uključena. Podaci za određene zemlje ne uključuju prometne delikte (Belgija, Danska, Francuska, Njemačka, Malta, Engleska i Wales), a podaci za određene zemlje uključuju i prometne prekršaje (Bugarska, Cipar, Portugal, Švedska). Kod stope svih kaznenih djela postoje najveće varijacije među zemljama s obzirom na tehničke razlike u statističkom praćenju, a promjene u trendovima mogu biti odraz poboljšanja u načinu statističkog praćenja, a ne samo odraz stvarnog stanja prijavljenog kriminaliteta.

Iz podataka o minimalnim i maksimalnim vrijednostima razvidno je da postoje prilične razlike među državama u stopi kriminaliteta te da podaci za svaku pojedinu državu pokazuju različite oscilacije i trendove.

Tablica 1.

Stopa kaznenih djela (ukupan broj kaznenih djela na 100.000 stanovnika)

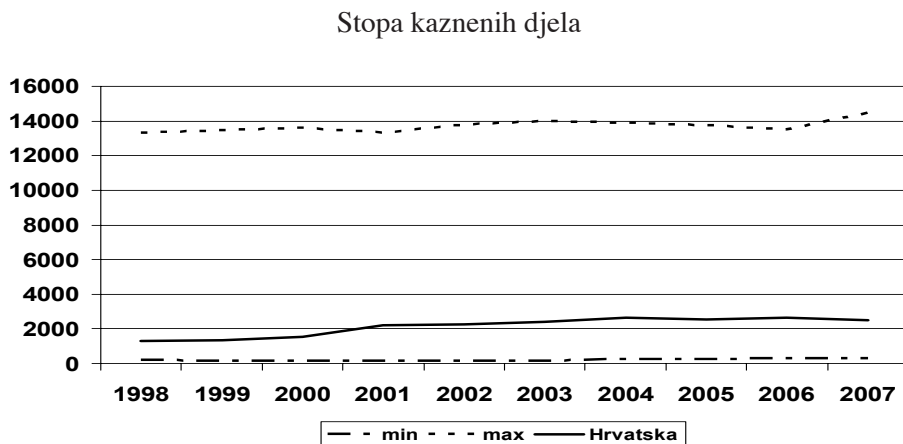
	1998.	1999.	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.
Austrija	5.930	6.081	6.906	6.428	7.260	7.881	7.874	7.352	7.118	7.247
Belgija	8.595	8.558	9.747	9.481	9.886	9.784	9.801	9.596	9.600	-
Bugarska	1.995	1.747	1.773	1.769	1.780	1.729	1.654	1.602	1.601	1.637
Hrvatska	1.316	1.368	1.550	2.197	2.273	2.424	2.639	2.532	2.648	2.505
Cipar	577	559	575	592	622	944	1.034	955	1.028	958
Republika Češka	4.139	4.150	3.812	3.494	3.630	3.490	3.445	3.362	3.271	3.494
Danska	9.414	9.290	9.447	8.837	9.145	9.013	8.784	7.989	7.822	8.143
Estonija	3.156	3.579	4.189	4.270	3.918	3.968	3.932	2.931	3.858	3.878
Finska	9.658	9.879	10.259	9.964	10.017	10.343	10.329	10.104	9.796	10.368
Francuska	6.106	6.086	6.352	6.808	6.865	6.605	6.299	6.172	6.049	5.795
Njemačka	7.871	7.670	7.622	7.734	7.902	7.976	8.040	7.753	7.659	7.603
Grčka	3.654	3.532	3.496	4.153	4.409	4.158	3.667	4.106	4.160	3.927
Mađarska	5.882	4.970	4.446	4.607	4.173	4.110	4.144	4.328	4.229	4.288
Irska	2.307	2.165	1.933	2.259	2.743	2.634	8.023	8.778	11.134	11.407
Italija	4.218	4.123	3.822	3.741	3.852	4.236	4.156	4.401	4.702	-
Litva	2.146	2.123	2.254	2.174	1.999	2.352	3.197	3.097	2.904	2.480
Luksemburg	6.367	6.241	5.200	5.092	5.778	5.728	5.874	5.444	5.483	5.883
Malta	3.834	4.124	4.364	4.065	4.326	4.489	4.581	4.605	4.066	3.734
Nizozemska	7.782	8.128	8.207	8.476	8.825	8.530	8.104	7.690	7.454	7.329
Poljska	2.775	2.901	3.278	3.597	3.635	3.799	3.827	3.616	3.378	2.993
Portugal	3.407	3.615	3.515	3.583	3.753	3.983	3.965	3.742	3.784	-
Rumunjska	1.773	1.619	1.576	1.518	1.393	1.237	1.069	963	1.078	1.263
Slovačka	1.740	1.741	1.645	1.722	1.985	2.067	2.438	2.294	2.136	2.034
Slovenija	2.920	3.283	3.363	3.719	3.839	3.810	4.335	4.217	4.499	4.390
Španjolska	2.420	2.407	2.307	2.534	2.582	2.377	5.016	5.141	5.145	5.110
Švedska	13.318	13.462	13.615	13.304	13.790	13.995	13.885	13.753	13.490	14.465
UK: Engleska i Wales	9.753	10.091	9.917	10.552	11.220	11.241	10.628	10.405	10.102	9.156
Mean	4.381	4.415	4.524	4.592	4.740	4.736	4.855	4.637	4.586	4.675
Minimum	177	163	150	122	142	165	252	263	286	279
Maximum	13.318	13.462	13.615	13.304	13.790	13.995	13.885	13.753	13.490	14.465

Izvor: European Sourcebook of Crime and Criminal Justice Statistics – 2003., 2006., 2010.

U grafikonu 1 vidimo da se Hrvatska sa svojom stopom prijavljenih kaznenih djela nalazi u donjoj trećini po iskazanoj stopi prijavljenih kaznenih djela.

Grafikon 1.

U tablici 2 sadržani su podaci o stopi ubojstava. Prema standardnoj definiciji, ubojstvo znači umišljajno ubojstvo. Ta definicija uključuje i napade sa smrtnom posljedicom, eutanaziju i čedomorstvo, no isključuje pomoć u samoubojstvu. Kako se nacionalne službene statistike razlikuju, tako u podacima određenih zemalja u definiciju ubojstva nisu uključeni napadi sa smrtnom posljedicom (Belgija, Republika Češka, Danska, Estonija, Grčka, Mađarska, Latvija, Malta, Nizozemska, Rumunjska i Slovenija); u podacima određenih zemalja nisu uključeni slučajevi eutanazije (Estonija, Grčka, Irska, Italija, Malta i Slovenija); čedomorstvo nije sadržano u podacima za Republiku Češku, Grčku i Rumunjsku, a u podacima za Austriju, Bugarsku i Slovačku uključeni su i slučajevi pomoći u samoubojstvu (što izlazi iz standardne definicije ubojstva). Iz podatka o srednjim vrijednostima vidimo trend pada stope ubojstava, a vrijednosti se u promatranom periodu (zbirno gledano) kreću od 0,3 (2003.) do 30 (1998. godine).

Tablica 2.

Stopa ubojstava

	1998.	1999.	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.
Austrija	2,2	1,5	2,3	1,9	2,1	1,8	2,2	1,9	1,8	1,5
Belgija	5,4	5,3	6,5	7,2	7,7	8,4	9,3	8,8	8,3	-
Bugarska	8,0	7,7	6,5	6,2	5,5	5,3	4,7	3,9	3,3	3,4
Hrvatska	7,2	7,1	6,7	6,1	6,0	5,3	5,4	5,3	6,0	5,0
Cipar	2,5	2,7	1,5	2,0	1,0	3,5	1,9	2,1	1,8	1,4
Republika Češka	3,0	2,6	2,7	2,3	2,3	2,3	2,2	1,8	2,2	1,9
Danska	3,9	4,1	4,0	3,7	3,9	4,1	3,5	4,1	3,0	-
Estonija	17,1	13,9	13,7	12,0	11,4	12,4	7,8	9,9	8,9	8,4
Finska	8,8	8,9	9,8	10,7	10,2	9,2	9,7	9,2	7,7	10,3
Francuska	4,0	3,7	3,9	4,2	4,3	3,9	3,8	3,8	3,4	3,3
Njemačka	4,2	3,8	3,8	3,5	3,5	3,4	3,3	3,1	3,2	3,0
Grčka	3,3	2,9	2,7	2,6	2,2	2,3	2,1	2,3	2,0	2,2
Mađarska	4,4	4,1	3,5	4,0	3,6	3,8	3,6	3,1	3,0	3,0
Irska	1,5	1,4	1,4	1,4	1,4	1,3	-	-	-	-
Italija	4,5	4,3	3,9	3,8	3,9	3,9	3,8	3,6	3,6	-
Litva	9,8	9,4	10,9	10,4	8,6	10,3	10,0	11,4	8,7	7,8
Luksemburg	11,0	17,1	13,9	11,2	13,5	12,9	-	-	-	-
Malta	2,1	3,1	2,1	3,1	4,3	3,3	4,0	2,2	1,2	-
Nizozemska	-	-	10,0	11,0	11,2	11,4	10,5	10,7	9,0	-
Poljska	3,2	3,1	3,7	3,7	3,4	3,0	3,1	2,9	2,8	2,7
Rumunjska	2,5	2,1	5,7	6,1	5,4	5,1	4,8	4,2	4,2	3,9
Slovačka	2,4	2,6	2,6	2,4	2,4	2,7	2,3	2,0	1,7	1,6
Slovenija	3,4	3,6	4,0	3,2	3,9	2,9	3,9	3,3	3,8	2,3
Španjolska	2,7	2,8	3,0	3,1	3,2	3,2	-	-	-	-
Švicarska			2,2	2,4	2,9	2,5	2,9	2,7	2,6	2,7
UK: Engleska i Wales	2,7	2,9	3,0	3,3	3,5	3,3	3,0	3,2	2,6	2,6
Mean	7	7	6,6	6,6	6,6	6,3	6,1	6,2	5,6	4,9
Minimum	2	1	1,4	1,4	1,0	0,3	1,9	1,8	1,2	1,3
Maximum	30	25	21,7	23,0	22,2	21,9	21,9	21,6	19,3	16,1

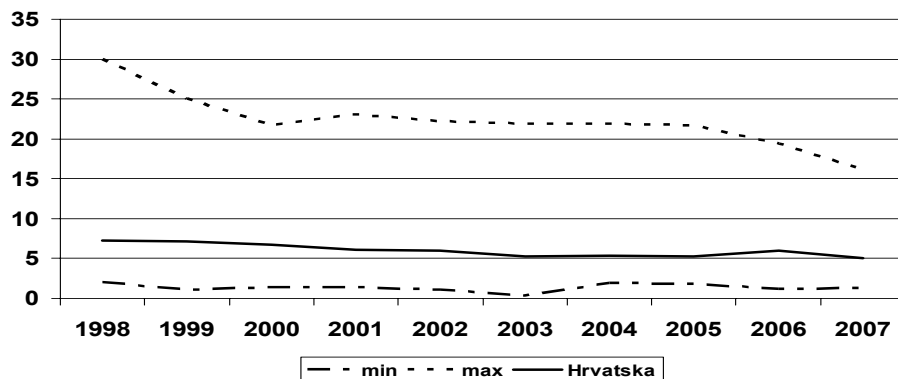
Izvor: European Sourcebook of Crime and Criminal Justice Statistics – 2003., 2006., 2010.

Napomena: srednja vrijednost, minimalna i maksimalna vrijednost odnose se na ukupan broj zemalja koje su dostavile podatke u ispitivanim godinama (ne samo za ove koje su u tablici).

Iz grafikona 2 razvidno je da se Hrvatska i po stopi ubojstava nalazi u donjoj trećini iskazanih stopa te da također pokazuje blagi trend pada stope ubojstava.

Grafikon 2.

Stopa ubojstava

U tablici 3 predloženi su podaci o stopi silovanja. Prema standardnoj definiciji, silovanje znači spolni odnos s osobom protiv njezine volje (vaginalno ili na drugi način, npr. analno) i uključuje (gdje je to moguće): nasilni bračni snošaj, spolni odnos s nemoćnom osobom, prisilni spolni odnos s maloljetnom osobom, incestuozni spolni odnos s prisilom ili bez prisile s maloljetnom osobom, a isključuje spolni odnos s maloljetnom osobom bez prisile, druge oblike seksualnih napada. U mnogim je zemljama od 1996. godine proširena zakonska definicija silovanja, posebice s obzirom na silovanja u braku i s obzirom na maloljetne osobe.

Mnoge zemlje u svojim nacionalnim definicijama odstupaju od standardne definicije. Tako odnosi koji ne uključuju vaginalnu penetraciju nisu sadržani u podacima za Rumunjsku; nasilni bračni snošaj nije sadržan u podacima za Grčku i Rumunjsku; spolni odnos bez prisile s nemoćnom osobom nije uključen u podatke za Dansku, Grčku, Nizozemsku i Švedsku; nasilni spolni odnošaj s maloljetnom osobom nije sadržan u podacima za Bugarsku; incestuozni spolni odnos s prisilom ili bez nje nije sadržan u podacima za Bugarsku, Dansku, Finsku, Mađarsku, Nizozemsku, Poljsku, Slovačku te Englesku i Wales; spolni odnos s maloljetnom osobom bez prisile sadržan je u podacima za Belgiju, Cipar, Italiju, Litvu, Maltu, Portugal, Rumunjsku, Sloveniju i Španjolsku; drugi oblici seksualnih napada sadržani su u podacima za Republiku Češku, Irsku, Italiju, Litvu, Maltu, Portugal i Rumunjsku. Prema srednjim vrijednostima, stopa silovanja pokazuje povećanje u periodu od 2000. do 2003. godine, dok je u periodu od 2003. do 2007. godine taj trend stabilan (sa srednjom vrijednošću 10). U devetnaest zemalja (od ukupnog broja zemalja koje su dostavile podatke) pokazuje se pad stope silovanja, dok je u deset zemalja zabilježen porast.

Srednje vrijednosti pokazuju blagi trend rasta stope silovanja za promatrani period. Iskazane vrijednosti kreću se od 0 do 53.

Tablica 3.

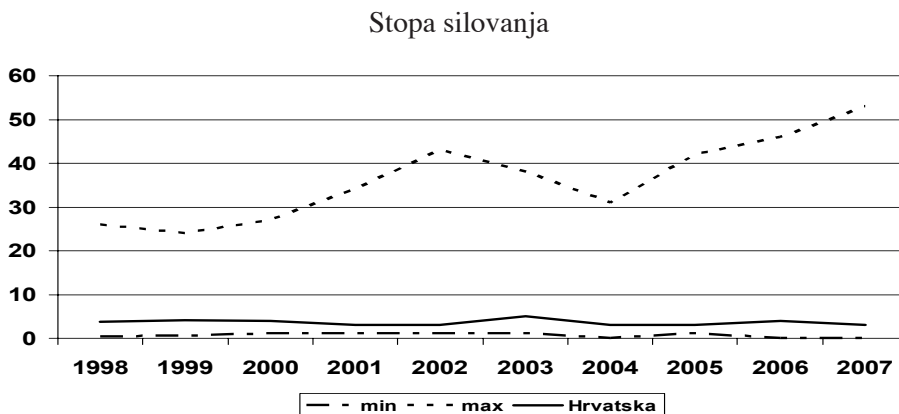
Stopa silovanja

	1998.	1999.	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.
Austrija	12,0	12,2	14	14	15	15	8	8	88	9
Belgija	17,2	18,0	24	25	28	26	27	27	27	-
Bugarska	8,3	8,1	7	7	6	7	6	5	4	3
Hrvatska	3,7	4,1	4	3	3	5	3	3	4	3
Cipar	1,5	1,5	2	2	2	5	6	5	4	2
Republika Češka	6,6	6,2	5	5	6	6	7	6	5	6
Danska	7,9	9,0	9	9	9	9	11	9	10	-
Estonija	3,7	4,1	5	4	6	8	9	12	11	9
Finska	9,0	10,0	11	9	11	11	11	11	12	14
Francuska	13,4	13,6	14	16	17	17	17	16	16	16
Njemačka	9,6	9,2	9	10	10	11	11	10	10	9
Grčka	2,0	2,3	2	2	2	2	2	2	2	2
Mađarska	3,4	3,3	3	3	3	3	3	3	2	2
Irska	25,5	18,8	9	12	16	12	10	11	9	9
Italija	3,2	3,3	4	4	4	5	6	7	8	-
Litva	4,6	6,2	5	5	6	10	11	15	13	9
Luksemburg	10,6	6,7	7	6	9	8	-	-	-	-
Malta	0,5	3,3	3	2	1	3	3	2	4	-
Nizozemska	10,4	11,2	10	11	11	10	10	9	9	8
Poljska	6,0	5,8	7	7	7	6	7	6	6	5
Portugal	4,0	3,8	4	3	4	4	3	3	3	-
Rumunjska	5,6	6,5	6	6	6	4	4	5	5	5
Slovačka	2,8	3,2	2	3	3	4	4	4	3	3
Slovenija	4,6	4,1	4	4	4	3	4	3	3	5
Španjolska	3,7	3,2	4	4	8	4	-	5	5	-
Švedska	22,2	23,7	23	23	24	29	29	42	46	53
Švicarska	5,3	6,2	6	6	7	7	8	9	9	9
UK: Engleska i Wales	14,6	16,0	16	19	23	25	26	27	26	23
Mean	7	7	8	8	9	10	10	10	10	9
Minimum	0,4	0,6	1	1	1	1	0	1	0	0
Maksimum	26	24	27	34	43	38	31	42	46	53

Izvor: European Sourcebook of Crime and Criminal Justice Statistics – 2003., 2006., 2010.

Podaci iz grafikona 3 pokazuju da se Hrvatska sa svojom stopom silovanja nalazi pri samom dnu iskazanih stopa.

Grafikon 3.

Tablica 4 sadržava podatke o stopi razbojništva. Razbojništvo, prema standardnoj definiciji, znači krađu od osobe s prisilom ili prijetnjom prisile i (gdje je to moguće) uključuje: otimanje torbe (*bag-snatching*), krađu s nasiljem (*theft with violence*), no isključuje: džeparenje, iznudu i ucjenu. Podaci za pojedine zemlje odstupaju od standardne definicije. Tako podaci za Cipar uključuju iznudu i ucjenu. Otimanje torbi nije uključeno u podatke za Republiku Češku, Dansku, Italiju, Litvu, Poljsku, Slovačku i Švedsku; krađa s nasiljem nije sadržana u podacima za Republiku Češku, Dansku, Mađarsku i Italiju.

Stopa razbojništava znatno je veća od stope ubojstava i silovanja; srednje vrijednosti stopa kreću se od 56 do 84 u rasponu od 2 do maksimalno 345, a pokazuju trend pada stopa u analiziranom periodu.

U periodu od 2000. do 2003. godine primjetno je povećanje stope razbojništava za 21 zemlju. Povećanje veće od 30% zabilježeno je u sedam zemalja, a veće od 50% u Hrvatskoj, Cipru i Slovačkoj. U periodu od 2003. do 2007. godine primjetan je pad stope razbojništava u 20 zemalja. Smanjenje veće od 30% primijećeno je u sedam zemalja, a povećanje veće od 50% u Estoniji i Moldaviji. Ravni trend, s odstupanjem ne većim od 5%, zabilježen je u osam zemalja: Hrvatskoj, Cipru, Mađarskoj, Malti, Norveškoj, Rusiji, Švedskoj i Švicarskoj.

Tablica 4.

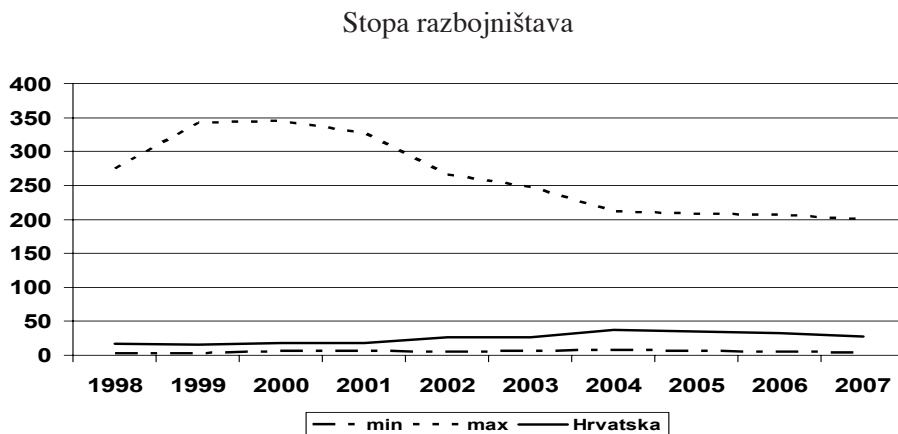
Stopa razbojništava

	1998.	1999.	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.
Austrija	27,6	28,1	37	35	45	54	59	58	62	61
Belgija	192,4	211,7	253	258	266	248	211	204	189	-
Bugarska	63,3	52,9	55	53	62	66	53	49	37	41
Hrvatska	17,1	15,7	18	18	27	27	37	35	33	28
Cipar	3,6	4,2	6	6	5	9	14	11	10	9
Republika Češka	41,8	46,9	46	43	53	54	60	54	46	47
Danska	49,1	52,3	59	60	60	59	39	39	37	-
Estonija	274,6	341,5	345	327	-	140	121	96	75	67
Finska	40,6	44,1	50	42	41	39	39	35	32	34
Francuska	144,3	162,0	185	225	222	208	197	204	207	182
Njemačka	78,5	74,8	72	69	71	73	72	67	65	64
Grčka	21,4	19,4	16	18	20	22	22	21	23	26
Mađarska	29,9	31,1	34	33	34	33	32	30	27	31
Irska	73,0	84,3	81	84	85	80	65	57	56	51
Italija	65,7	68,4	117	115	118	122	115	112	122	-
Litva	100,1	93,0	120	115	125	136	155	152	128	106
Luksemburg	87,2	81,5	82	69	95	95	-	-	-	-
Malta	82,4	54,5	37	41	40	49	66	63	55	50
Nizozemska	91,7	110,8	117	132	133	127	109	95	84	79
Poljska	68,9	94,7	111	107	104	114	108	95	77	59
Portugal	124,3	160,2	166	179	189	189	200	192	198	-
Rumunjska	15,8	14,9	15	15	14	12	14	15	19	11
Slovačka	22,8	26,6	23	25	29	35	21	36	30	26
Slovenija	23,6	29,0	26	29	26	21	24	26	31	27
Španjolska	261,8	252,1	234	261	255	222	207	208	206	199
Švedska	75,7	97,3	101	96	100	96	96	104	95	96
Švicarska	59,1	59,2	52	52	54	59	64	53	55	59
UK: Engleska i Wales	127,6	160,4	182	232	206	192	172	184	189	157
Mean	71	79	81	84	80	79	77	74	69	56
Minimum	2	2	6	6	5	6	7	6	5	4
Maksimum	275	342	345	327	266	248	211	208	207	199

Izvor: European Sourcebook of Crime and Criminal Justice Statistics – 2003., 2006., 2010.

Hrvatska stopa razbojništava (grafikon 4) pokazuje trend rasta od 2001. do 2004., nakon čega slijedi blagi pad do 2007. godine.

Grafikon 4.

U izdanje *European Sourcebook of Crime and Criminal Justice Statistics* uključeni su opći rezultati Međunarodne viktimizacijske studije (ICVS) i Međunarodne studije samoprijavljivanja (ISR-2) koja je provedena 2006. godine u 30 zemalja na uzorku učenika u dobi od 13 do 16 godina.

4. KRIMINALITET U HRVATSKOJ

4.1. Podaci policije

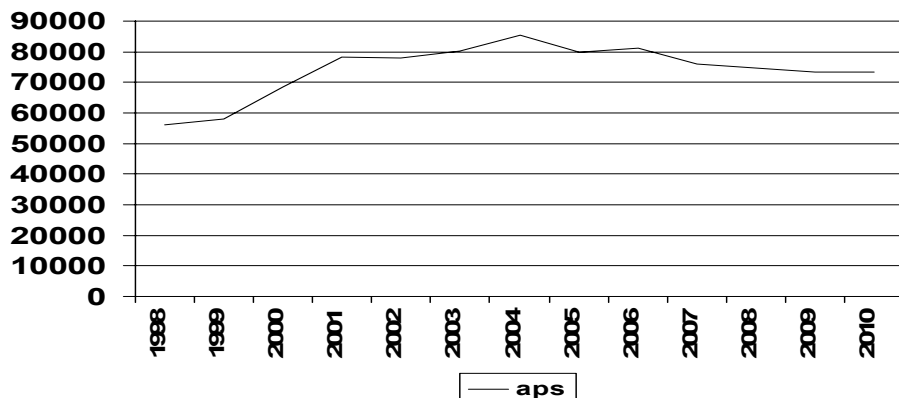
U ovom dijelu analiziraju se statistički podaci policije (korišteni su podaci iz godišnjih publikacija MUP-a RH: *Pregled temeljnih sigurnosnih pokazatelja i rezultata rada*) u kojima je jedinica promatranja prijavljeno kazneno djelo. Grafikon prikazuje pregled prijavljenih kaznenih djela u periodu od 1998. do 2010. godine iz kojeg je razvidan rast prijave do 2004. godine, nakon čega slijedi trend pada prijave koji, međutim, još uvijek nije dosegao točku prijave iz 1998. godine.

Grafikon 5.

Prijavljena kaznena djela

MUP: Prijavljena kaznena djela (uključujući prometne delikte)

Izvor: MUP RH.

Teritorijalna distribucija prijava kaznenih djela sadržana je u tablici 5, koja daje podatke o stopama prijavljenih kaznenih djela (bez prijava za prometne delikte). Podaci su prikazani po kategorijama policijskih uprava (što je razvidno iz drugačijeg korištenog fonta za svaku sljedeću kategoriju). Iz izračunanih prosječnih stopa razvidno je da se kreću od 674 (Požeško-slavonska) do 3.336 (Istarska). Istarska uprava u potpunom periodu pokazuje znatno višu stopu od republičke. Objašnjenje dano usmenom komunikacijom jest da se tijekom turističke sezone broj osoba koji borave na području te uprave poveća nekoliko puta, no takav bi argument važio i za druge uprave s visokim priljevom turista koje ne pokazuju takva odstupanja. Podaci po pojedinim upravama prate sliku trenda iz prethodnog grafikona.

Tablica 5.

Stopa prijavljenih kaznenih djela policiji (1998.-2010.), bez prometnih delikata

Policijska uprava	1998.	1999.	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.	Prosjek 1998.-2010.
Zagrebačka	1.775	1.750	1.964	2.248	2.187	2.375	2.560	2.181	2.186	2.001	1.871	1.791	1.829	2.055
Splitsko-dalmatinska	1.425	1.363	1.369	1.564	1.506	1.662	1.696	1.645	1.808	1.549	1.535	1.430	1.522	1.544
Primorsko-goranska	1.376	1.481	1.925	2.451	2.591	2.389	2.403	2.147	2.122	2.019	1.813	1.663	1.617	1.999
Osječko-baranjska	682	804	1.020	1.416	1.204	1.293	1.376	1.265	1.274	1.210	1.193	1.220	1.249	1.169
Istarska	2.269	2.461	3.167	3.374	3.639	3.749	3.946	3.639	3.477	3.367	3.547	3.336	3.407	3.336
<i>Dubrovačko-neretvanska</i>	991	998	1.331	1.281	1.345	1.349	1.265	1.377	1.363	1.395	1.366	1.598	1.679	1.333
<i>Karlovačka</i>	651	834	968	1420	1.320	1.303	1.550	1.462	1.561	1.322	1.391	1.564	1.581	1.302
<i>Šišačko-moslavačka</i>	610	594	792	1.233	1.073	1.060	1.434	1.408	1.428	1.302	1.291	1.326	1.229	1.136
<i>Šibensko-kninska</i>	978	1.181	1.308	2.191	2.150	2.180	2.606	2.370	2.478	2.167	2.089	2.127	2.005	1.986
<i>Vukovarsko-srijemska</i>	666	699	847	1.185	1.177	1.317	1.378	1.638	1.529	1.686	1.522	1.390	1.479	1.270
<i>Zadarska</i>	947	1.022	1.166	1.621	1.809	1.727	1.798	1.923	2.009	1.834	1.853	2.011	2.025	1.672
Bjelovarsko-bilogorska	834	864	1.078	1.220	1.144	1.051	1.119	994	1.116	1.029	1.201	1.213	1.137	1.076
Brodsko-posavska	619	657	1.001	1.008	1.014	960	1.052	997	1.194	1.135	1.210	1.318	1.164	1.025
Koprivničko-križevačka	728	764	957	1.026	1.207	1.101	1.356	1.155	1.098	979	1.143	1.440	1.194	1.088
Krapinsko-zagorska	427	491	594	841	634	630	763	786	814	859	834	777	811	712
Ličko-senjska	449	654	906	1.631	1.593	1.839	1.686	1.952	2.170	2.005	2.852	2.748	1.762	1.711
Međimurska	643	823	868	1.273	1.148	1.074	1.087	1.268	1.202	1.165	1.170	1.461	1.509	1.130
Požeško-slavonska	401	455	491	668	744	751	659	713	938	754	711	739	742	674
Varaždinska	572	631	687	1.255	1.264	1.049	1.145	1.191	1.076	1.150	1.190	1.122	1.297	1.048
Virovitičko-podravska	636	699	1.057	1.306	1.041	1.230	1.153	1.520	1.482	1.408	1.420	1.299	1.409	1.204
Ukupno RH	1.117	1.165	1.375	1.728	1.698	1.750	1.869	1.748	1.773	1.652	1.627	1.607	1.612	1.593

Izvor: Statistike MUP-a. Stope (broj prijavljenih kaznenih djela na 100.000 stanovnika) do 2001. izračunane su prema popisu stanovništva iz 1991. godine, a od 2002. godine do 2004. izračunane su prema popisu stanovništva iz 2001. godine.

U tablici 6 prikazana je struktura kriminaliteta prema MUP-ovoj analitičkoj klasifikaciji kaznenih djela. Vidi se da je u promatranom periodu najzastupljeniji tzv. opći kriminalitet (koji obuhvaća kaznena djela protiv života i tijela, slobode i prava čovjeka i građanina, spolne slobode i spolnog ćudoređa, braka, obitelji i mladeži, imovine, okoliša, opće sigurnosti ljudi i imovine, pravosuđa, vjerodostojnosti isprava, javnog reda i dr.) koji pokazuje porast udjela u ukupnom kriminalitetu od 1998. do 2004. godine, nakon čega slijedi stabilniji period. Gospodarski kriminalitet na početku analiziranog perioda pokazuje izvjesno smanjenje udjela u ukupnom broju prijava do 2003. godine, nakon čega se bilježi malo povećanje (uz oscilacije). Zloupotreba droga pokazuje određene oscilacije u početnom dijelu analiziranog perioda, a od 2005. godine bilježi se relativno stabilan udio u ukupnom broju prijava. Kaznena djela na štetu djece i maloljetnika bilježe rast udjela u ukupnom broju prijava do 2006. godine, nakon čega je uočljiva stagnacija s blagim padom udjela.

Tablica 6.

Struktura prijavljenih kaznenih djela (1998.-2010.)

	1998.	1999.	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.
Opći kriminalitet	32.239 57,5	31.739 54,5	38.050 55,6	58.161 74,2	58.772 75,4	62.249 77,4	67.461 79,0	61.160 76,5	61.349 75,7	58.092 76,6	56.465 75,7	56.779 77,2	55.924 76,3
Gospodarski kriminalitet	8.888 15,8	9.271 15,9	10.571 15,4	7.851 10,0	6.764 8,7	6.369 7,9	6.754 7,9	6.595 8,2	7.285 9,0	5.832 7,7	6.691 9,0	6.583 8,9	6.799 9,3
Zloupotreba droga	5.007 8,9	6.468 11,1	7.338 10,7	8.609 10,9	8.717 11,2	7.992 9,9	7.529 8,8	8.186 10,2	8.346 10,3	7.952 10,5	7.882 10,6	7.063 9,6	7.784 10,6
Kazneno djelo na štetu maloljetnika	1.004 1,8	1.751 3,0	2.024 2,9	2.572 3,3	2.770 3,5	3.680 4,6	4.624 5,4	5.296 6,6	5.843 7,2	5.416 7,1	5.201 7,0	4.811 6,5	4.394 6,0
Cestovni promet	2.651 4,7	2.467 3,0	2.569 3,7	2.621 3,3	2.542 3,3	2.724 3,4	2.466 2,9	2.359 2,9	2.385 2,9	2.538 3,3	2.358 3,2	2.186 3,0	1.809 2,5
Ukupno kaznena djela	56.105 100,0	58.190 100,0	68.377 100,0	78.351 100,0	77.905 100,0	80.377 100,0	85.416 100,0	79.946 100,0	81.049 100,0	75.857 100,0	74.571 100,0	73.497 100,0	73.328 100,0

U tablici 7 prikazani su podaci za neka kaznena djela protiv života i tijela (najzastupljenija i najznačajnija). U toj skupini kaznenih djela najzastupljenije su prijave zbog teške tjelesne ozljede koje na početku analiziranog perioda pokazuju blagi pad udjela u prijavama kaznenih djela protiv života i tijela, nakon čega slijedi izvjesni porast (2001.-2005.), a nakon toga ponovo dolazi do pada udjela u periodu od 2005. do 2010. godine. Za kaznena djela ubojstva primjetan je pad udjela u ukupnom broju prijava za ovu skupinu kaznenih djela (od 7% 1998. godine do 2,2% 2010. godine), a isti trend razvidan je za ubojstva u pokušaju.

Tablica 7.

Prijavljena kaznena djela općeg kriminaliteta – život i tijelo (1998.-2010.)

	1998.	1999.	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.
Ubojstvo	105	111	101	81	73	67	83	66	68	61	67	67	49
	7,0	7,8	7,3	5,3	4,6	4,3	5,8	4,6	4,4	2,8	2,9	2,9	2,2
Ubojstvo - pokušaj	188	181	184	179	185	157	150	162	186	155	137	137	153
	12,6	12,8	13,3	11,7	11,7	10,2	10,4	11,2	12,0	7,2	5,8	5,8	7,0
Teška tjelesna ozljeda	1.141	1.054	1.009	1.244	1.286	1.276	1.178	1.185	1.097	1.128	1.158	1.158	1.084
	76,3	74,5	73,2	81,6	81,2	82,7	81,8	82,2	70,8	52,3	49,4	49,4	49,9
Ukupno život i tijelo	1.495	1.415	1.379	1.525	1.583	1.543	1.440	1.441	1.549	2.158	2.342	2.342	2.171
	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

U skupini kaznenih djela protiv spolne slobode i spolnog ćudoređa najzastupljenije je kazneno djelo bludnih radnji koje pokazuje rast udjela u prve tri godine analiziranog perioda, nakon čega slijedi relativno stabilan udio tog kaznenog djela u ovoj skupini delikata. Kazneno djelo silovanja pokazuje linearni pad udjela u ovom periodu (tablica 8).

Tablica 8.

Prijavljena kaznena djela općeg kriminaliteta
– spolna sloboda i spolno ćudoređe (1998.-2010.)

	1998.	1999.	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.
Silovanje	88	94	98	59	67	119	81	76	105	91	107	76	79
	25,7	19,6	16,4	11,6	15,7	21,7	16,7	13,1	18,7	15,3	17,2	11,5	13,9
Silovanje - pokušaj	33	25	30	36	21	37	26	23	21	23	21	14	18
	9,6	5,2	5,0	7,1	4,9	6,7	5,4	4,0	3,7	3,8	3,4	2,1	3,2
Bludne radnje	100	152	248	183	155	178	157	219	204	232	239	248	189
	29,2	31,7	41,6	36,0	36,3	32,4	32,4	37,7	36,4	38,9	38,4	37,7	33,3
Ukupno	342	480	599	508	427	549	485	580	561	596	622	658	567
	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Imovinski kriminalitet čini glavninu kriminaliteta u Hrvatskoj. U tablici 9 prikazana je struktura ove skupine delikata (najčešća i najznačajnija kaznena djela). U ovoj skupini kaznenih djela najzastupljenije je kazneno djelo teške krađe, koje pokazuje relativno stabilan udio u analiziranom periodu. Sljedeće po visini udjela su krađe koje u ovom periodu pokazuju izvjestan rast. Razbojništvo pokazuje određen rast, dok razbojnička krađa pokazuje relativno stabilan udio u analiziranom periodu.

Tablica 9.

Prijavljena kaznena djela općeg kriminaliteta – imovina (1998.-2010.)

	1998.	1999.	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.
Teške krađe	16.437	15.759	18.958	23.865	24.922	26.089	28.665	23.532	22.546	21.181	19.303	18.777	20.128
	51,1	51,2	47,5	53,7	55,7	55,4	56,4	53,3	52,2	52,2	50,2	50,9	52,3
Krađe	8.403	8.580	10.994	13.271	12.867	14.421	15.085	13.807	14.231	13.400	13.069	12.378	13.296
	26,1	27,9	27,5	29,9	28,7	30,6	29,7	31,2	32,9	33,0	34,0	33,5	34,6
Razbojništvo	690	622	732	722	1.085	1.131	1.504	1.441	1.344	1.181	1.170	1.328	1.151
	2,1	2,0	1,8	1,6	2,4	2,4	2,9	3,3	3,1	2,9	3,0	3,6	3,0
Razbojnička krađa	38	45	70	79	119	105	118	119	101	91	89	83	94
	0,1	0,1	0,2	0,2	0,3	0,2	0,2	0,3	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
Ukupno	32.182	30.789	39.943	44.400	44.755	47.105	50.817	44.172	43.182	40.580	38.430	36.892	38.446
	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Kaznena djela na štetu djece i maloljetnika pokazuju porast prijava do 2006. godine, nakon čega slijedi pad prijava tih delikata. Najviši udio u ovoj vrsti viktimizacije pokazuje kazneno djelo zlostavljanja i zapuštanja, kojeg udio raste do 2004. godine, nakon čega slijedi pad. Sva kaznena djela u ovoj tablici pokazuju trend pada udjela u analiziranom periodu (tablica 10).

Tablica 10.

Prijavljena kaznena djela na štetu djece i maloljetnika (1998.-2010.)

	1998.	1999.	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.
Silovanje (s pokušajem)	23	23	25	17	13	37	21	26	31	35	26	23	23
	2,3	1,3	1,2	0,7	0,5	1,0	0,4	0,5	0,5	0,6	0,5	0,5	0,5
Spolni odnošaj s djetetom	42	39	47	56	52	57	58	71	68	74	57	68	69
	4,2	2,2	2,3	2,2	1,9	1,5	1,2	1,3	1,2	1,4	1,1	1,4	1,6
Bludne radnje	100	130	194	106	105	102	110	149	133	166	157	176	125
	10,0	7,3	9,6	4,1	3,8	2,8	2,4	2,8	2,3	3,1	3,0	3,6	2,8
Zadovoljenje pohote pred djetetom ili maloljetnikom	56	77	123	104	51	61	95	95	85	84	92	80	51
	5,6	4,3	6,1	4,0	1,8	1,6	2,0	1,8	1,4	1,5	1,8	1,7	1,2
Zapuštanje i zlostavljanje	505	1.037	1.209	1.224	1.304	1.619	2.107	2.233	2.581	2.055	1.762	1.478	1.285
	50,3	58,3	59,7	47,6	47,1	44,0	45,6	42,1	44,2	37,9	33,9	30,7	29,2
Ukupno	1.004	1.778	2.024	2.572	2.770	3.680	4.624	5.300	5.843	5.416	5.201	4.811	4.394
	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Nasilničko ponašanje u obitelji nije uvršteno jer se u nekim godinama izvješćivalo u ukupnom broju kaznenih djela, a u nekima su podaci razdvojeni prema dobi žrtve.

4.2. Podaci Državnog zavoda za statistiku

Za sve tablice u ovom dijelu rada jedinice promatranja su osobe, za razliku od podataka policije u kojima je jedinica podataka (za prikazane podatke) bila kazneno djelo. U metodološkim objašnjenjima objavljenih podataka navodi se kako se radi o podacima županijskih i općinskih državnih odvjetništava te županijskih i općinskih sudova koji sude u prvom stupnju kad je postupak pravomoćno završen. Ako jedna osoba počini nekoliko djela, kao glavno djelo uzima se najteže kazneno djelo. Kada više osoba počini jedno djelo, svaki se sudionik smatra jedinicom promatranja (svako djelo evidentira se kod svake osobe), a podatak o svojstvu u izvršenju djela nalazi se u posebnoj tablici. Za svaku tablicu izračunan je godišnji prosjek prema postocima (zbrojeni su postoci za svaku godinu i ukupan zbroj je podijeljen s brojem godina) koji nije stavljen u tablice zbog postojeće veličine tablica.

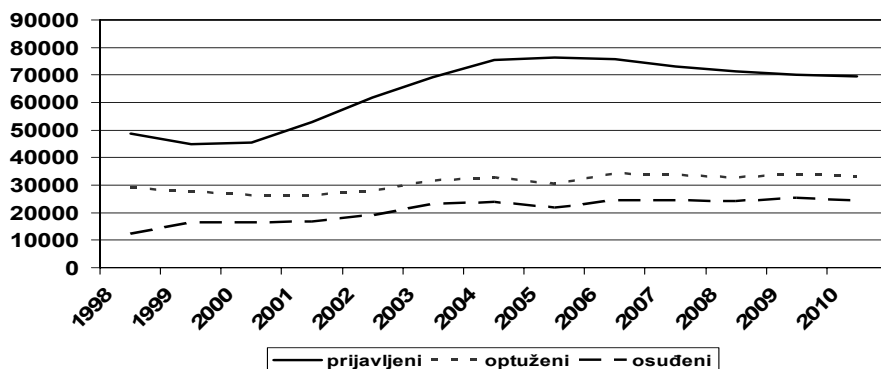
Ova analiza usredotočena je na pojedine skupine kaznenih djela (generalno) (za detaljniji uvid u pojedine pojavne oblike kriminaliteta više u posebnim studijama Državnog zavoda za statistiku: Rogić-Hadžalić, Kos, 2008; Kos, Rogić-Hadžalić, 2009; Mrčela, Novosel, Rogić-Hadžalić, 2009; Cvitanović, Rogić-Hadžalić, Mrčela, 2010; Mrčela, Novosel, Rogić-Hadžalić, 2009).

4.2.1. Punoljetne osobe

Grafikon 6 prikazuje broj prijavljenih, optuženih i osuđenih punoljetnih osoba u periodu od 1998. do 2010. godine iz kojeg je razvidan porast broja

Grafikon 6.

Punoljetni počinitelji kaznenih djela: prijave, optužbe i osude (1998.-2010.)

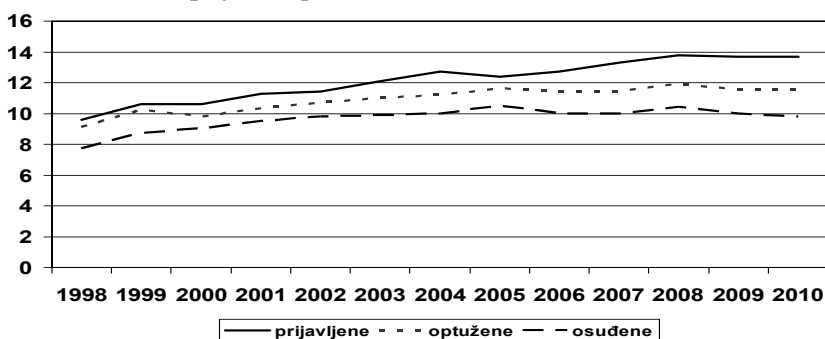
Izvor: Državni zavod za statistiku.

prijavljenih osoba od 2000. do 2006. godine, nakon čega slijedi pad broja prijavljenih. Podaci o broju optuženih i osuđenih osoba pokazuju linearni trend porasta u promatranom periodu.

U sljedećem grafikonu prikazan je postotni udio žena u ukupnom broju prijavljenih punoljetnih osoba za isti period. Razvidno je da udio žena ne prelazi 14%. U prvom dijelu promatranog perioda trendovi su prilično usklađeni, no u drugoj polovini perioda primjetna su određena odstupanja.

Grafikon 7.

Udio žena u broju punoljetnih počinitelja kaznenih djela:
prijave, optužbe i osude (1998.-2010.)

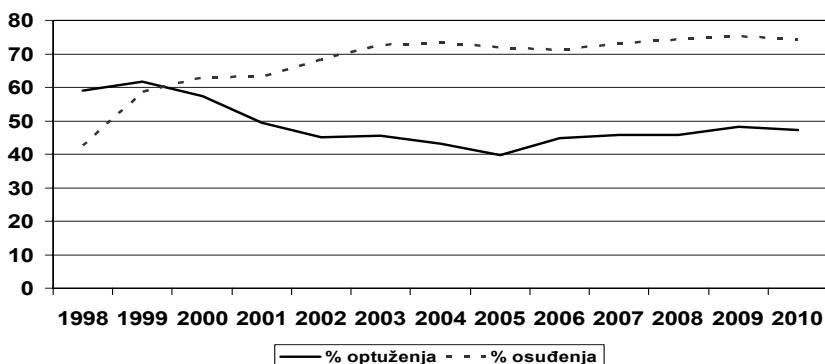

Izvor: Državni zavod za statistiku.

Sljedeći grafikon prikazuje postotak optuženja (broj optuženih u odnosu prema prijavljenim osobama) i osuđenja (broj osuđenih u odnosu prema optuženim osobama). Razvidan je trend pada optuženja i rasta osuđenja.

Grafikon 8.

Postotak optuženja i osuđenja – punoljetni počinitelji (1998.-2010.)

Izvor: Državni zavod za statistiku.

4.2.1.1. Prijavljene punoljetne osobe

Tablica 11 daje uvid u strukturu prijavljenog kriminaliteta iz koje je razvidna dominacija imovinskog kriminaliteta (zbrojeni su podaci za državnu i privatnu imovinu) kojeg je udio relativno stabilan i kreće se od 50,6 do 58,3%. Udio prijava zbog kaznenih djela protiv života i tijela u analiziranom periodu pokazuju pad, dok prijave kaznenih djela protiv slobode i prava čovjeka i građanina pokazuju priličan porast (od 789 prijavljenih osoba 1998. godine do čak 5.592 prijavljene osobe 2010. godine). U periodu od 1999. do 2002. bilježi se nešto viši udio prijava za kaznena djela protiv vrijednosti zaštićenih međunarodnim pravom (u toj skupini kaznenih djela dominantna je zlouporaba opojnih droga), a nakon tog perioda bilježi se relativno stabilan ravni trend. Prijave osoba zbog kaznenih djela protiv spolne slobode i spolnog ćudoređa pokazuju stabilan udio u promatranom periodu koji se kreće od 0,5 do 0,7%. Prijave zbog kaznenih djela protiv braka, obitelji i mladeži pokazuju trend porasta u analiziranom periodu (s najvišim udjelom u toj skupini pojavljuje se kazneno djelo zlostavljanja i zapuštanja djece i maloljetnika). Čini se logičnim promišljanje po kojem je taj porast možda posredna posljedica cijelog niza društvenih aktivnosti na ovom području (medijsko osvješčivanje javnosti o tom problemu, cijeli niz realiziranih stručnih edukacija djelatnika različitih službi za bolju detekciju i procesuiranje ovog kaznenog djela, edukacija djece i mladih o njihovim pravima i slično). Udio prijava zbog kaznenih djela protiv opće sigurnosti pokazuje priličan pad u analiziranom periodu – od 12,2% 1998. godine do 3,7% 2010. godine, dok udio prijava zbog kaznenih djela protiv sigurnosti platnog prometa i poslovanja u analiziranom periodu pokazuje porast. Udio prijava zbog kaznenih djela protiv pravosuđa pokazuje relativnu stabilnost do 2007. godine od koje se bilježi rast (naročito u posljednje dvije godine). Kod udjela prijava zbog kaznenih djela protiv javnog reda bilježi se lagani pad u analiziranom periodu.

Tablica 11.

Prijavljene punoljetne osobe po grupama kaznenih djela

	1998.	1999.	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.
Ukupno	48.643 100,0	44.893 100,0	45.485 100,0	52.756 100,0	61.889 100,0	69.329 100,0	75.403 100,0	76.409 100,0	75.867 100,0	73.082 100,0	71.221 100,0	70.002 100,0	69.601 100,0
Život i tijelo	2.329 4,8	1.704 3,8	1.436 3,1	1.479 2,8	1.579 2,5	1.688 2,4	1.770 2,3	1.586 2,1	1.639 2,2	1.903 2,6	2.004 2,8	1.920 2,7	1.777 2,5
Slobode i prava čovjeka i građanina	789 1,6	1.613 3,6	2.021 4,4	2.542 4,8	3.402 5,5	4.464 6,4	5.241 6,9	5.697 7,4	6.283 8,3	5.573 7,6	5.662 7,9	5.867 8,4	5.592 8,0
Protiv RH	1.119 2,3	45 0,1	38 0,1	6 0,01	5 0,01	9 0,01	186 0,2	10 0,01	6 0,008	22 0,03	13 0,02	13 0,02	24 0,03
Vrijednosti zaštićene me- đunarodnim pravom	3.288 6,7	4.158 9,3	4.521 9,9	4.798 9,1	5.553 9,0	5.264 7,6	5.810 7,7	6.005 7,8	6.253 8,2	6.155 8,4	5.751 8,1	5.141 7,3	5.185 7,4
Spolna sloboda i spolno čudoređe	267 0,5	248 0,5	307 0,7	297 0,6	316 0,5	422 0,6	410 0,5	370 0,5	484 0,6	471 0,6	520 0,7	465 0,7	430 0,6
Čast i ugled	16 0,03	5 0,01	10 0,02	3 0,01	2 0,003	19 0,03	11 0,01	10 0,01	14 0,02	32 0,04	26 0,04	19 0,03	20 0,03
Brak, obitelj i mladež	737 1,5	889 2,0	895 2,0	1.222 2,3	1.484 2,4	1.744 2,5	2.413 3,2	2.755 3,6	3.182 4,2	3.177 4,3	3.083 4,3	3.130 4,5	2.972 4,3
Imovina (ukupno)	25.201 51,8	23.885 53,2	23.787 52,3	29.498 55,9	36.102 58,3	40.113 57,8	43.327 57,5	44.358 58,0	40.626 53,5	39.542 54,1	38.516 54,1	35.437 50,6	36.511 52,4
Zdravlje ljudi	43 0,1	38 0,1	30 0,1	39 0,1	48 0,1	60 0,1	61 0,1	75 0,1	66 0,09	85 0,1	89 0,1	74 0,1	81 0,1
Okoliš	462 0,9	407 0,9	454 2,0	521 1,0	502 0,8	592 0,8	537 0,7	712 0,9	771 1,0	806 1,1	827 1,2	896 1,3	811 1,2
Opća sigurnost	5.933 12,2	3.648 8,1	3.089 6,8	3.219 6,1	3.113 5,0	3.400 4,9	3.566 4,7	3.143 4,1	3.267 4,3	3.459 4,7	3.259 4,6	3.051 4,3	2.552 3,7
Sigurnost plat- nog prometa i poslovanja	1.240 2,5	1.864 4,1	2.468 5,4	2.471 4,7	3.037 4,9	3.666 5,3	4.225 5,6	3.830 5,0	4.857 6,4	3.819 5,2	4.045 5,7	4.021 5,7	3.502 5,0
Pravosuđe	347 0,7	414 0,9	427 0,9	505 0,9	546 0,9	619 0,9	642 0,8	653 0,8	723 0,9	810 1,1	719 1,0	3.402 4,8	3.596 5,2
Vjerodostoj- nost isprava	2.615 5,4	2.691 6,0	2.407 5,3	2.568 4,9	2.453 4,0	2.735 3,9	2.951 3,9	2.775 3,6	2.971 3,9	2.829 3,9	2.490 3,5	2.237 3,2	2.028 2,9
Javni red	2.216 4,5	1.665 3,7	1.625 3,6	1.306 2,8	1.435 2,3	1.853 2,7	1.754 2,3	1.915 2,5	2.027 2,7	1.926 2,6	1.790 2,5	1.724 2,5	1.673 2,4
Službena dužnost	1.091 2,2	1.104 2,4	1.230 2,7	1.265 2,4	1.314 2,1	1.774 2,5	1.871 2,5	1.557 2,0	1.873 2,5	1.915 2,6	1.901 2,7	1.918 2,7	2.221 3,2
Oružane snage RH	304 0,6	310 0,7	355 0,8	371 0,7	258 0,4	162 0,2	146 0,2	153 0,2	112 0,1	103 0,1	60 0,1	151 0,2	164 0,2

4.2.1.2. Optužene punoljetne osobe

Tablica 12 sadržava podatke o strukturi optuženih punoljetnih osoba prema grupama kaznenih djela. Razvidna je dominacija optužbi zbog kaznenih djela protiv imovine, premda je udio niži nego kod prijave – kreće se od 29,2% do 33,7%. Po prosječnom udjelu u ukupnom broju optuženih osoba u promatranom periodu na drugom mjestu su kaznena djela protiv opće sigurnosti (11,6%), a potom protiv vrijednosti zaštićenih međunarodnim pravom (11,2%) te vjerodostojnosti isprava (7,7%). Vidimo trend pada optuženih osoba za kaznena djela protiv života i tijela, časti i ugleda, opće sigurnosti ljudi i imovine, dok je trend rasta optužbi vidljiv kod kaznenih djela protiv sloboda i prava čovjeka i građanina, spolne slobode i spolnog ćudoređa, braka, obitelji i mladeži, okoliša, sigurnosti platnog prometa i poslovanja te pravosuđa. Dakle, kod više skupina kaznenih djela u promatranom se periodu bilježi porast broja optuženih osoba.

Tablica 12.

Optužene punoljetne osobe po grupama kaznenih djela

	1998.	1999.	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.
Ukupno	28.702	27.648	26.129	26.145	27.887	31.603	32.557	30.322	34.053	33.497	32.609	33.776	32.859
	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Život i tijelo	2.745	2.752	2.222	2.120	2.057	2.084	2.020	1.720	1.843	1.710	1.727	1.903	1.711
	9,6	9,9	8,5	8,1	7,4	6,6	6,2	5,7	5,4	5,1	5,3	5,6	5,2
Slobode i prava čovjeka i građanina	525	678	911	1.044	1.412	1.904	2.377	2.306	2.811	2.806	2.841	2.833	2.859
	1,8	2,4	3,5	4,0	5,1	6,0	7,3	7,6	8,2	8,4	8,7	8,4	8,7
Protiv RH	124	41	19	25	13	6	58	7	42	6	6	15	18
	0,4	0,1	0,1	0,1	0,05	0,02	0,2	0,02	0,1	0,02	0,02	0,04	0,05
Vrijednosti zaštićene međunarodnim pravom	1.332	2.111	2.501	2.919	3.707	4.184	4.666	4.238	4.608	4.393	3.917	3.420	2.939
	4,6	7,6	9,6	11,2	13,3	13,2	14,3	14,0	13,5	13,1	12,0	10,1	8,9
Spolna sloboda i spolno ćudoređe	121	166	190	183	213	256	259	254	301	356	358	402	359
	0,4	0,6	0,7	0,7	0,8	0,8	0,8	0,8	0,9	1,1	1,1	1,2	1,1
Čast i ugled	947	970	612	661	703	788	748	643	654	581	535	651	606
	3,3	3,5	2,3	2,5	2,5	2,5	2,3	2,1	1,9	1,7	1,6	1,9	1,8
Brak, obitelj i mladež	394	689	655	650	923	1.318	1.656	1.766	2.113	2.278	2.304	2.314	2.455
	1,4	2,5	2,5	2,5	3,3	4,2	5,1	5,8	6,2	6,8	7,1	6,8	7,5
Imovina (ukupno)	8.986	9.330	8.728	8.737	8.981	9.950	9.823	9.643	10.666	10.376	10.272	9.874	9.640
	31,3	33,7	33,4	33,4	32,2	31,5	30,2	31,8	31,3	31,0	31,5	29,2	29,3

Nastavak tablice 12.

	1998.	1999.	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.
Zdravlje ljudi	14 0,05	12 0,04	15 0,06	17 0,06	25 0,1	10 0,03	11 0,03	15 0,05	36 0,1	28 0,08	28 0,08	26 0,08	27 0,08
Okoliš	202 0,7	375 1,3	366 1,4	364 1,4	335 1,2	353 1,1	404 1,2	382 1,2	400 1,2	361 1,1	405 1,2	430 1,3	471 1,4
Opća sigurnost	7.356 25,6	4.303 15,6	3.929 15,0	3.314 12,7	3.145 11,3	3.298 10,4	3.252 10,0	2.719 9,0	2.815 8,3	2.837 8,5	2.792 8,6	2.805 8,3	2.495 7,6
Sigurnost platnog prometa i poslovanja	615 2,1	634 2,3	936 3,6	1.165 4,4	1.301 4,7	1.335 4,2	1.408 4,3	1.360 4,5	1.616 4,7	1.580 4,7	1.625 5,0	1.751 5,2	1.497 4,5
Pravosuđe	258 0,9	290 1,0	275 1,05	279 1,1	284 1,0	378 1,2	373 1,1	355 1,2	415 1,2	440 1,3	379 1,2	1.775 5,2	2.733 8,3
Vjerodostojnost isprava	1.752 6,1	2.197 7,9	2.013 7,7	2.093 8,0	2.317 8,3	2.774 8,8	2.638 8,1	2.240 7,4	2.722 8,0	2.853 8,5	2.517 7,7	2.408 7,1	2.183 6,6
Javni red	1.618 5,6	1.810 6,5	1.541 5,9	1.301 5,0	1.108 4,0	1.441 4,5	1.488 4,6	1.341 4,4	1.663 4,9	1.672 5,0	1.556 4,8	1.713 5,1	1.515 4,6
Službena dužnost	566 2,0	689 2,5	651 2,5	665 2,5	588 2,1	633 2,0	705 2,2	649 2,1	776 2,3	774 2,3	853 2,6	915 2,7	930 2,8
Oružane snage RH	186 0,6	226 0,8	237 0,9	272 1,0	249 0,9	237 0,7	177 0,5	131 0,4	116 0,3	88 0,3	92 0,3	87 0,2	46 0,1

Tablica 13 daje uvid u visinu udjela žena u pojedinim skupinama kaznenih djela u optuženjima. Prema prosječnim podacima za ukupan analizirani period, najviši relativni udio žena u ukupnom broju optuženih osoba nalazimo kod kaznenih djela protiv časti i ugleda (33,8%), zatim protiv zdravlja ljudi (30,2%), službene dužnosti (25,6%), pravosuđa (18,4%), braka, obitelji i mladeži (17,9%) te sigurnosti platnog prometa i poslovanja (16,7%).

Struktura optuženja žena u ukupnom periodu govori o najvećoj relativnoj zastupljenosti kaznenih djela protiv imovine (15,5%), nakon kojih po visini udjela slijede kazneno djela protiv opće sigurnosti (10,5%), vjerodostojnosti isprava (7,7%), protiv braka, obitelji i mladeži (7,4%), vrijednosti zaštićenih međunarodnim pravom (7,3%), časti i ugleda (6,7%), sigurnosti platnog prometa i poslovanja (6,4%) te ostale skupine kaznenih djela s nižim udjelima. Iz tablice 13 razvidan je trend rasta optuženja žena za kaznena djela protiv sloboda i prava čovjeka i građanina, vrijednosti zaštićenih međunarodnim pravom, protiv braka, obitelji i mladeži, protiv zdravlja ljudi, okoliša, sigurnosti platnog prometa i poslovanja, pravosuđa, vjerodostojnosti isprava te službene dužnosti, dok se kod kaznenih djela protiv života i tijela, časti i ugleda i opće sigurnosti bilježi silazni trend u broju optuženih žena.

Tablica 13.

Optužene ženske punoljetne osobe po grupama kaznenih djela

	1998.	1999.	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.
Ukupno žene	2.607 9,1	2.812 10,2	2.572 9,8	2.685 10,3	2.980 10,7	3.468 11,0	3.660 11,2	3.529 11,6	3.871 11,4	3.813 11,4	3.888 11,9	3.879 13,0	3.769 11,5
Život i tijelo	282 10,3	272 9,9	201 9,0	190 9,0	163 7,9	166 8,0	173 8,6	133 7,7	147 8,0	109 6,4	127 7,3	159 9,1	116 6,8
Slobode i prava čovjeka i građanina	66 12,6	81 11,9	74 8,1	94 9,0	133 9,4	157 8,2	181 7,6	195 8,4	248 8,2	247 8,8	285 10,0	243 9,4	268 9,4
Protiv RH	4 3,2	1 2,4	2 10,5	-	-	-	-	-	-	-	1 16,7	-	2 11,1
Vrijednosti zaštićene međunarodnim pravom	79 5,9	145 6,9	150 6,0	182 6,2	205 5,5	290 6,9	294 6,3	326 7,7	367 7,9	346 7,9	301 7,7	223 7,0	263 8,9
Spolna sloboda i spolno čudoređe	3 2,5	5 3,0	7 3,7	5 2,7	9 4,2	8 3,1	11 4,2	12 4,7	22 7,3	16 4,5	18 5,0	21 5,5	13 3,6
Čast i ugled	297 31,4	299 30,8	188 30,7	190 28,7	202 28,7	259 32,9	259 34,6	201 31,2	219 33,5	211 36,3	187 34,9	223 52,1	204 33,7
Brak, obitelj i mladež	73 18,5	148 21,5	142 21,7	138 21,1	177 19,2	265 20,1	295 17,8	290 16,4	318 15,0	336 14,7	330 14,3	324 16,3	392 16,0
Imovina (ukupno)	758 2,6	919 3,3	872 3,3	919 3,5	971 3,5	1.032 3,3	1.082 3,3	1.094 3,6	1.199 3,5	1.109 3,3	1.141 3,5	1.083 3,2	1.049 3,2
Zdravlje ljudi	1 7,1	4 33,3	4 26,7	2 11,8	6 24,0	4 40,0	3 27,3	6 40,0	17 47,2	8 28,6	5 17,8	10 62,5	7 25,9
Okoliš	1 0,5	1 0,3	3 0,8	9 2,5	5 1,5	1 0,3	3 0,7	5 1,3	12 3,0	8 2,2	19 4,7	28 7,0	34 7,2
Opća sigurnost	563 7,6	368 8,5	312 7,9	299 9,0	314 10,0	332 10,1	350 10,8	316 11,6	292 10,4	344 12,1	377 13,5	391 16,2	303 12,1
Sigurnost platnog prometa i poslovanja	87 14,1	87 13,7	148 15,8	204 17,5	247 19,0	234 17,5	257 18,2	259 19,0	232 14,3	274 17,3	258 15,9	291 19,9	225 15,0
Pravosuđe	44 17,0	48 16,5	53 19,3	41 14,7	43 15,1	74 19,6	89 23,9	86 24,2	100 24,1	126 28,6	87 22,9	137 8,4	147 5,4
Vjerodostojnost isprava	125 7,1	191 8,7	175 8,7	186 8,9	222 9,6	298 10,7	295 11,2	283 12,6	313 11,5	329 11,5	333 13,2	293 13,8	309 14,1
Javni red	72 4,4	83 4,6	50 3,2	46 3,5	43 3,9	70 4,8	81 5,4	51 3,8	83 5,0	78 4,7	99 6,4	86 5,3	116 7,6
Službena dužnost	82 14,5	128 18,6	155 23,8	142 21,3	130 22,1	169 26,7	192 27,2	166 25,6	207 26,7	204 26,4	246 28,8	277 43,4	260 27,9
Oružane snage RH	1 0,5	-	-	-	-	1 0,4	-	1 0,8	-	1 1,1	-	-	0 0,0

Napomena: Postotak je izračunan u odnosu prema ukupnom broju svih optuženih osoba.

Sljedeće dvije tablice sadržavaju podatke o trajanju postupka kao povratnoj informaciji o načelu hitnosti kaznenog postupka. Tako tablica 14 prikazuje podatke za trajanje postupka od prijave do pravomoćne odluke, a tablica 15 podat-

ke o trajanju postupka od optužbe do pravomoćne odluke. Prosječne vrijednosti za ukupni period i kod jedne i kod druge tablice pokazuje dominantnu vrijednost trajanja postupka godinu dana i više, premda, ako zbrojimo podatke da budu usporediviji, vidimo da se pravomoćna odluka od prijave donese do 6 mjeseci u 20,5% slučajeva, a od optužbe do pravomoćne odluke u 30,1% slučajeva. Koji bi bili pravi omjeri u smislu trajanja postupka, teško je reći, no u svakom slučaju trebalo bi detaljnije analizirati da se utvrde najznačajniji čimbenici koji utječu na duljinu trajanja postupka kako bi se na njih moglo djelovati.

Tablica 14.

Trajanje postupka od prijave do pravomoćne odluke (optužbe) za punoljetne osobe

	1998.	1999.	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.
UKUPNO	27.664	26.678	25.409	25.367	27.304	30.499	31.891	30.322	34.053	33.497	32.609	33.776	32.859
	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Do 1 mjeseca	212	237	307	302	395	568	1.001	901	1.055	947	750	820	710
	0,8	0,9	1,2	1,2	1,4	1,9	3,1	3,0	3,1	2,8	2,3	2,4	2,2
1-2 mjeseca	230	420	626	651	788	1.151	1.773	1.616	1.736	2.368	1.283	1.669	1.801
	0,8	1,6	2,5	2,6	2,9	3,8	5,5	5,3	5,1	4,1	3,9	4,9	5,5
2-4 mjeseca	847	1.330	1.716	1.886	1.968	2.736	3.245	2.834	3.097	2.881	2.741	3.313	3.482
	3,1	5,0	6,7	7,4	7,2	9,0	10,2	9,3	9,1	8,6	8,4	9,8	10,6
4-6 mjeseci	1.182	1.492	1.624	1.880	2.103	2.220	2.475	2.243	2.320	2.393	2.119	2.530	2.446
	4,2	5,6	6,4	7,4	7,7	7,3	7,8	7,4	6,8	7,1	6,5	7,5	7,4
6-12 mjeseci	3.572	3.903	3.770	4.155	4.390	4.962	5.229	4.765	5.059	4.977	5.145	5.161	5.176
	12,9	14,6	14,8	16,4	16,1	16,3	17,0	15,7	14,8	14,8	15,8	15,3	15,7
1 godina i više	21.621	19.296	17.366	16.493	17.660	18.862	18.168	16.643	19.434	19.764	19.471	19.023	18.074
	78,1	72,3	68,3	65,0	64,7	61,8	57,0	54,9	57,1	59,0	59,7	56,3	55,0

Tablica 15.

Trajanje postupka od optužbe do pravomoćne odluke za punoljetne osobe

	1998.	1999.	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.
UKUPNO	28.702	27.648	26.129	26.145	27.887	31.603	32.557	30.322	34.053	33.497	32.609	33.776	32.859
	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Do 1 mjeseca	499	695	869	880	1.186	1.865	2.822	2.478	2.621	2.361	2.035	2.527	2.343
	1,7	2,5	3,3	3,4	4,2	5,9	8,7	8,2	7,7	7,0	6,2	7,5	7,1
1-2 mjeseca	726	1.133	1.396	1.355	1.662	2.403	2.806	2.460	2.678	2.290	2.301	2.468	2.700
	2,5	4,1	5,3	5,2	5,9	7,6	8,6	8,1	7,9	6,8	7,0	7,3	8,2
2-4 mjeseca	1.961	2.468	2.559	2.862	2.894	3.673	3.845	3.367	3.512	3.348	2.975	3.564	3.844
	6,8	8,9	9,8	10,9	10,4	11,6	11,8	11,1	10,3	10,0	9,1	10,5	11,7
4-6 mjeseci	2.124	2.238	2.113	2.261	2.356	2.505	2.575	2.411	2.581	2.523	2.412	2.594	2.447
	7,4	8,1	8,1	8,6	8,4	7,9	7,9	7,9	7,6	7,5	7,4	7,7	7,4
6-12 mjeseci	4.689	4.953	4.009	4.073	4.422	4.740	4.907	4.469	4.929	4.942	5.288	5.007	5.000
	16,3	17,9	15,3	15,6	15,8	15,0	15,1	14,7	14,5	14,7	16,2	14,8	15,2
1 godina i više	18.703	16.161	15.183	14.714	15.367	16.417	15.602	15.137	17.732	18.033	17.598	17.616	16.525
	65,2	58,4	58,1	56,3	55,1	51,9	47,9	49,9	52,1	53,8	54,0	52,1	50,3

Tablica 16 sadržava podatke o vrstama odluka za optužene punoljetne osobe. Prema prosječnim podacima za ukupno razdoblje, u nešto više od 2/3 slučajeva (67,7%) optuženi je proglašen krivim, u 16,9% slučajeva postupak je obustavljen, u 8,7% slučajeva optužba je odbijena, a u 5,6% slučajeva osoba je oslobođena optužbe. Ako gledamo trendove po pojedinim kategorijama, uočavamo porast proglašavanja krivnje te pad obustava postupka.

Tablica 16.

Optužene punoljetne osobe po vrsti odluke

	1998.	1999.	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.
Ukupno	28.702 100,0	27.648 100,0	26.129 100,0	26.145 100,0	27.887 100,0	31.603 100,0	32.557 100,0	30.322 100,0	34.053 100,0	33.497 100,0	32.609 100,0	33.776 100,0	32.859 100,0
Proglašeni krivima	12.243 42,6	16.209 58,6	16.466 63,0	16.508 63,1	19.040 68,3	22.939 72,6	23.851 73,2	21.731 71,7	24.216 71,1	24.442 72,9	24.168 74,1	25.368 75,1	24.430 74,3
Odbačena privatna tužba	244 0,8	216 0,8	159 0,6	242 0,9	157 0,6	196 0,6	N	N	N	N	N	N	N
Obustavljen postupak	11.740 40,9	6.830 24,7	5.711 21,8	5.045 19,3	4.355 15,6	4.121 13,0	4.293 13,2	4.317 14,2	5.182 15,2	4.527 13,5	3.130 9,6	3.231 9,6	3.195 9,7
Oslobođena od optužbe	1.629 5,7	1.623 5,9	1.419 5,4	1.543 5,9	1.787 6,4	1.818 5,7	1.760 5,4	1.718 5,7	1.853 5,4	1.798 5,4	1.799 5,5	1.768 5,2	1.791 5,4
Optužba odbijena	2.805 9,8	2.693 9,7	2.297 8,8	2.717 10,4	2.457 8,8	2.467 7,8	2.591 7,9	2.475 8,2	2.717 8,0	2.664 7,9	2.790 8,5	2.791 8,3	2.892 8,8
Neubrojive osobe	25 0,1	60 0,2	75 0,3	87 0,3	89 0,3	62 0,2	62 0,2	81 0,3	85 0,2	66 0,2	84 0,2	81 0,2	76 0,2
Sigurnosne mjere bez kazne	16 0,05	20 0,07	2 0,01	3 0,01	2 0,01	N	N	N	N	N	N	N	N

Napomena: N = nema podatka

4.2.1.3. Osuđene punoljetne osobe

Tablica 17 pruža uvid u strukturu osuda punoljetnih osoba po grupama kaznenih djela. Prema prosječnoj vrijednosti za ukupno analizirano razdoblje, dominiraju osude zbog imovinskih delikata (30,5%), nakon kojih slijede osude zbog kaznenih djela protiv vrijednosti zaštićenih međunarodnim pravom (14,2%), protiv opće sigurnosti ljudi i imovine (12,4%) te protiv vjerodostojnosti isprava (9,3%). Analiza podataka po pojedinim grupama kaznenih djela pokazuje trend rasta osuda zbog kaznenih djela protiv slobode i prava čovjeka i građanina, braka, obitelji i mladeži, sigurnosti platnog prometa i poslovanja, dok se silazni trend vidi u osudama zbog kaznenih djela protiv života i tijela, časti i ugleda, opće sigurnosti i vjerodostojnosti isprava.

Tablica 17.

Osuđene punoljetne osobe po grupama kaznenih djela

	1998.	1999.	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.
Ukupno	12.243 100,0	16.206 100,0	16.466 100,0	16.508 100,0	19.040 100,0	22.939 100,0	23.851 100,0	21.731 100,0	24.216 100,0	24.442 100,0	24.168 100,0	25.368 100,0	24.430 100,0
Život i tijelo	945 7,7	1.162 7,2	976 5,9	991 6,0	1.041 5,5	1.211 5,3	1.145 4,8	1.020 4,7	1.029 4,2	1.051 4,3	1.128 4,7	1.270 5,0	1.057 4,3
Slobode i prava čovjeka i građanina	137 1,1	267 1,6	441 2,7	536 3,2	758 4,0	1.186 5,2	1.437 6,0	1.352 6,2	1.631 6,7	1.600 6,5	1.705 7,0	1.729 6,8	1.633 6,7
Protiv RH	2 0,02	3 0,02	2 0,05	6 0,04	2 0,01	5 0,002	2 0,008	0	5 0,02	3 0,01	3 0,01	1 0,003	5 0,02
Vrijednosti zaštićene me- đunarodnim pravom	1.123 9,2	1.813 11,2	2.184 13,3	2.318 14,0	3.138 16,5	3.670 16,0	4.161 17,4	3.745 17,2	4.113 17,0	4.018 16,4	3.507 14,5	3.079 12,1	2.563 10,5
Spolna slo- boda i spolno čudoređe	83 0,7	115 0,7	124 0,7	123 0,7	145 0,8	185 0,8	184 0,8	192 0,9	226 0,9	286 1,2	280 1,1	311 1,2	274 1,1
Čast i ugled	149 1,2	188 1,2	134 0,8	166 1,0	184 1,0	206 0,9	205 0,8	172 0,8	140 0,6	160 0,6	155 0,6	193 0,8	156 0,6
Brak, obitelj i mladež	230 1,9	435 2,7	433 2,6	450 2,7	637 3,3	1.013 4,4	1.325 5,5	1.401 6,4	1.669 6,9	1.788 7,3	1.821 7,5	1.815 7,1	1.921 7,9
Imovina (ukupno)	4.021 32,8	5.211 32,1	5.086 30,9	5.194 31,5	5.904 31,0	6.908 30,1	7.037 29,5	6.534 30,1	7.200 29,7	7.266 29,7	7.417 30,7	7.288 28,7	7.367 30,1
Zdravlje ljudi	7 0,06	3 0,02	4 0,02	5 0,03	11 0,06	3 0,01	4 0,02	7 0,03	9 0,04	5 0,02	9 0,04	6 0,02	2 0,008
Okoliš	131 1,1	246 1,5	261 1,6	257 1,5	262 1,4	305 1,3	332 1,4	328 1,5	333 1,4	294 1,2	334 1,4	353 1,4	344 1,4
Opća sigur- nost	2.488 20,3	2.827 17,4	2.638 16,0	2.408 14,6	2.394 12,6	2.690 11,7	2.678 11,2	2.232 10,3	2.303 9,5	2.394 9,8	2.388 9,9	2.370 9,3	2.122 8,7
Sigurnost plat- nog prometa i poslovanja	144 1,2	392 2,4	728 4,4	865 5,2	1.008 5,3	1.027 4,5	1.003 4,2	983 4,5	1.088 4,5	1.075 4,4	1.145 4,7	1.245 4,9	1.002 4,1
Pravosuđe	129 1,0	155 0,9	155 0,9	157 0,9	178 0,9	224 1,0	214 0,9	202 0,9	227 0,9	222 0,9	217 0,9	1.552 6,1	2.360 9,7
Vjerodostoj- nost isprava	1.378 11,2	1.813 11,2	1.666 10,1	1.674 10,1	1.823 9,6	2.267 9,9	2.145 9,0	1.761 8,1	2.241 9,2	2.281 9,3	2.049 8,5	1.914 7,5	1.731 7,1
Javni red	760 6,2	993 6,1	980 5,9	649 3,9	665 3,5	980 4,3	1.083 4,5	980 4,5	1.206 5,0	1.281 5,2	1.200 5,0	1.318 5,2	1.079 4,4
Službena dužnost	189 1,5	300 1,8	316 1,9	287 1,7	265 1,4	340 1,5	330 1,4	267 1,2	328 1,5	346 1,4	419 1,7	511 2,0	529 2,2
Oružane snage RH	113 0,9	158 1,0	177 1,1	213 1,3	208 1,1	198 0,9	151 0,6	98 0,4	71 0,3	78 0,3	50 0,2	36 0,1	21 0,08

Tablica 18 pruža uvid u strukturu izrečenih sankcija. Zbirni prosječni podaci za ukupan period od 1998. do 2010. godine daju sljedeću sliku strukture izrečenih sankcija:

- 61% zatvor uvjetno
- 20,5% sigurnosne mjere
- 13,2% zatvor bezuvjetno
- 11,4% novčana kazna
- 5,2% oduzimanje imovinske koristi
- 1,6% sudska opomena
- 0,7% novčana kazna uvjetno
- 0,6% sporedna novčana kazna
- 0,3% pridržaj maloljetničkog zatvora
- 0,07% maloljetnički zatvor
- 0,02% dugotrajni zatvor.

Podaci po pojedinim sankcijama pokazuju blagi pad izricanja kazne zatvora do 2004. godine, nakon koje slijedi značajan porast (sa 8,7% 2004. na 19,7% 2010. godine). Podaci o uvjetnoj zatvorskoj kazni pokazuju silazni trend do 2002. godine, nakon koje se, uz određene oscilacije, bilježi trend rasta. Izricanje novčane kazne bilježi određene oscilacije u cijelom periodu, no razvidan je trend pada udjela novčane kazne od 2005. godine. Sudska opomena pokazuje blagi porast udjela u svim izrečenim sankcijama do 2002. godine, nakon koje je vidljiv konstantan pad udjela. Pridržaj maloljetničkog zatvora bilježi blagi porast do 2006. godine, nakon koje slijedi blagi pad udjela. Kod sigurnosnih mjera vidi se trend relativno stabilnog rasta (osim u posljednje tri godine). Oduzimanje imovinske koristi, uz oscilacije u središnjem dijelu analiziranog perioda, pokazuje trend rasta udjela u ukupnom broju izrečenih sankcija.

Tablica 18.

Osuđene punoljetne osobe prema izrečenim sankcijama

	1998.	1999.	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.
Ukupno	14.982 100,0	19.787 100,0	20.606 100,0	20.938 100,0	23.684 100,0	28.775 100,0	31.405 100,0	21.731 100,0	24.216 100,0	24.442 100,0	24.168 100,0	25.368 100,0	24.430 100,0
Dugotrajni zatvor	-	-	1 0,004	2 0,01	8 0,03	2 0,007	4 0,01	10 0,05	8 0,03	11 0,04	7 0,03	4 0,01	9 0,04
Kazna zatvora - bezuvjetno	1.648 11,0	2.028 10,2	2.132 10,3	2.030 9,7	2.228 9,4	2.527 8,8	2.729 8,7	3.106 14,3	3.742 15,4	4.190 17,1	4.384 18,1	4.831 19,0	4.810 19,7
Zatvor - uvjetno	8.958 59,8	11.315 57,2	10.778 52,3	10.640 50,8	11.863 50,1	15.256 53,0	16.386 52,2	14.732 67,8	16.826 69,5	16.895 69,1	16.922 70,0	17.878 70,5	17.410 71,3
Novčana kazna	1.282 8,5	2.100 10,6	2.718 13,2	2.885 13,8	3.738 15,8	3.863 13,4	3.491 11,1	3.139 14,4	2.938 12,1	2.704 11,1	2.299 9,5	1.941 7,6	1.673 6,8
Novčana kazna - uvjetno	122 0,8	160 0,8	221 1,1	180 0,8	225 0,9	225 0,8	158 0,5	99 0,4	128 0,5	163 0,7	146 0,6	154 0,6	127 0,5
Sudska opomena	169 1,1	309 1,6	353 1,7	451 2,1	560 2,4	607 2,1	653 2,1	451 2,1	419 1,7	349 1,4	285 1,2	263 1,0	228 0,9
Proglašeni krivima - oslobođeni kazne	24 0,1	66 0,3	59 0,3	55 0,3	57 0,2	58 0,2	72 0,2	58 0,3	52 0,2	46 0,2	53 0,2	61 0,2	49 0,2
Odgojne mjere	32 0,2	159 0,8	175 0,8	226 1,1	310 1,3	269 0,9	224 0,7	135 0,6	102 0,4	142 0,6	136 0,6	115 0,4	125 0,5
Maloljetnički zatvor	2 0,01	8 0,04	9 0,04	17 0,08	11 0,04	16 0,05	24 0,07	25 0,1	20 0,08	32 0,1	19 0,08	25 0,1	31 0,1
Pridržaj maloljetničkog zatvora	6 0,04	7 0,03	20 0,1	22 0,1	40 0,2	116 0,4	110 0,3	85 0,4	117 0,5	84 0,3	70 0,3	100 0,4	104 0,4
Sigurnosne mjere	1.821 12,1	2.481 12,5	2.955 14,3	3.235 15,4	3.623 15,3	4.693 16,3	6.366 20,3	6.111 28,1	7.156 29,5	6.870 28,1	6.622 27,4	6.317 24,9	5.622 23,0
Oduzimanje imovinske koristi	806 5,4	1.087 5,5	1.105 5,4	1.067 5,1	924 3,9	1.079 3,7	1.065 3,4	1.048 4,8	1.171 4,8	1.402 5,7	1.553 6,4	1.608 6,3	1.730 7,1
Sporedna novčana kazna	112 0,7	67 0,3	80 0,4	128 0,6	97 0,4	64 0,2	123 0,4	118 0,5	155 0,6	177 0,7	332 1,4	277 1,1	164 0,7

Distribucija osuda prema dobi osuđene osobe prikazana je u tablici 19. Prosječni podaci za ukupni analizirani period govore da je dobna skupina od 21 do 29 godina najzastupljenija u skupini osuđenih osoba (34,2%), nakon nje slijedi skupina od 30 do 39 godina (24,3%), zatim slijedi pad udjela osuda, tj. podaci pokazuju da sa starenjem pada i udio osuda. Analiza podataka po pojedinim dobnim skupinama pokazuje blage oscilacije u svim skupinama.

Tablica 19.

Osuđene punoljetne osobe prema dobi

	1998.	1999.	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.
Ukupno	12.243 100,0	16.206 100,0	16.466 100,0	16.508 100,0	19.040 100,0	22.939 100,0	23.851 100,0	21.731 100,0	24.216 100,0	24.442 100,0	24.168 100,0	25.368 100,0	24.430 100,0
18-20	1.323 10,8	1.862 11,5	1.815 11,0	2.004 12,1	2.436 12,8	2.984 13,0	3.055 12,8	2.750 12,6	2.679 11,1	2.822 11,5	2.469 10,2	2.489 9,8	2.342 9,6
21-24	2.122 17,3	2.823 17,4	2.967 18,0	3.100 18,8	3.604 18,9	4.451 19,4	4.477 18,8	4.008 18,4	4.445 18,3	4.258 17,4	4.007 16,6	4.053 16,0	3.761 15,4
25-29	2.185 17,8	2.722 16,8	2.825 17,1	2.618 15,8	3.018 15,8	3.557 15,5	3.621 15,2	3.462 15,9	4.019 16,6	4.158 17,0	4.076 16,9	4.357 17,2	4.198 17,2
30-39	3.314 27,1	4.515 27,9	4.327 26,3	4.203 25,5	4.556 23,9	5.346 23,3	5.430 22,7	4.787 22,0	5.562 23,0	5.654 23,1	5.702 23,6	6.055 23,9	5.945 24,3
40-49	1.921 15,7	2.627 16,2	2.767 16,8	2.789 16,9	3.270 17,2	3.941 17,2	4.118 17,3	3.763 17,3	4.182 17,3	4.154 17,0	4.264 17,6	4.463 17,6	4.340 17,8
50-59	698 5,7	924 5,7	1.018 6,2	997 6,0	1.235 6,5	1.538 6,7	1.696 7,1	1.720 7,9	1.903 7,8	1.996 8,2	2.192 9,1	2.413 9,5	2.336 9,6
60 i više	412 3,4	476 2,9	479 2,9	529 3,2	624 3,3	735 3,2	992 4,1	848 3,9	1.009 4,2	966 3,9	997 4,1	1.071 4,2	1.055 4,3
Nepoznato	268 2,2	257 1,6	268 1,6	268 1,6	297 1,5	387 1,7	462 1,9	393 1,8	417 1,7	434 1,8	461 1,9	467 1,8	453 1,8

Podaci o recidivizmu kao o posrednoj mjeri učinkovitosti izrečenih sankcija sadržani su u tablici 20. Zbirni podaci za ukupni period govore da je prosječno godišnje bilo 17,6% prije osuđenih u ukupnom broju osuđenih osoba i da se najčešće radilo o općem povratu (49,9%), dok se o specijalnom povratu radilo u 28,8% slučajeva, a o općem i specijalnom u 21,3% slučajeva. No, kada pogledamo podatke po pojedinim godinama, uočavamo prilično zabrinjavajuću sliku o konstantnom rastu povrata u ukupnom broju osuđenih osoba koji se kreće od 8,4% 1998. godine do čak 29,6% 2010. godine. Ti podaci trebali bi potaknuti relevantna društvena tijela na detaljnu analizu ove pojave. Podaci o specijalnom povratu relativno su stabilni, podaci o općem povratu govore o trendu pada općeg povrata, dok za opći i specijalni imamo suprotan trend – trend rasta.

Tablica 20.
Osuđene punoljetne osobe prema prijašnjim osudama

	1998.	1999.	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.
Ukupno osuđeni	28.702 100,0	27.648 100,0	26.129 100,0	26.145 100,0	27.887 100,0	31.603 100,0	23.851 100,0	21.731 100,0	24.216 100,0	24.442 100,0	24.168 100,0	25.368 100,0	24.430 100,0
Prije osuđivani	2.425 8,4	2.238 8,1	2.014 7,7	2.202 8,4	2.666 9,6	3.572 11,3	4.599 19,3	4.578 21,1	5.585 23,1	6.402 26,2	6.771 28,0	7.197 28,4	7.240 29,6
Za istovrsna djela	587 24,2	700 31,3	711 35,3	808 36,7	901 33,8	1.189 33,3	1.445 31,4	1.269 27,7	1.441 25,8	1.698 26,5	1.677 24,8	1.515 21,0	1.607 22,2
Za druga djela	1.529 63,0	1.254 56,0	1.057 52,5	1.063 48,3	1.330 49,9	1.789 50,1	2.114 45,9	2.128 46,5	2.633 47,1	2.985 46,6	3.072 45,4	3.576 49,7	3.432 47,4
Za istovrsna i druga djela	309 12,7	284 12,7	246 12,2	331 15,0	435 16,3	594 16,6	1.040 22,6	1.181 25,8	1.511 27,0	1.719 26,8	2.022 29,9	2.106 29,3	2.201 30,4

Napomena: U kategoriji prije osuđivanih lijevi se postotak odnosi na udio prije osuđivanih u ukupnom broju osuđenih osoba, a broj 100 u desnom uglu označava da se udio daljnjih kategorija (vrsta prijašnjih osuda) računa u odnosu prema ukupnom broju prije osuđenih (postotak desno).

4.2.2. Mlađe punoljetne osobe

U ovom dijelu predočuju se osnovni podaci o trendovima i strukturi kriminaliteta mlađih punoljetnih osoba (više o kriminalitetu mlađih punoljetnih osoba u: Carić, 2009; Kovčo Vukadin, 2009). Ti podaci dio su podataka o punoljetnim osobama, no, s obzirom na njihov specifični status, ovdje se prikazuju i samostalno. U tablici 21 prikazani su podaci o udjelu mlađih punoljetnih osoba u ukupnom broju osuđenih punoljetnih osoba. Iz prosječnih podataka za ukupni promatrani period s najvećim udjelom pojavljuju se kaznena djela protiv oružanih snaga RH (37,3%) (s kaznenim djelom samovoljnog udaljenja i bijega iz vojne postrojbe), zatim kaznena djela protiv vrijednosti zaštićenih međunarodnim pravom (18,8%) i protiv imovine (15,8%). Udio po pojedinim skupinama kaznenih djela u svakoj promatranoj godini pokazuje povećanje udjela u skupini kaznenih djela protiv života i tijela, protiv slobode i prava čovjeka i građanina, imovine i javnog reda, dok se trend pada udjela primjećuje kod kaznenih djela protiv vrijednosti zaštićenih međunarodnim pravom (nakon porasta do 2003. godine), pravosuđa i vjerodostojnosti isprava.

Tablica 21.

Udio mlađih punoljetnih osoba u ukupnom broju osuđenih punoljetnih osoba

	1998.	1999.	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.
Ukupno	10,8	11,5	11,0	12,1	12,8	13,0	12,8	12,6	11,1	11,5	10,2	9,8	9,6
Život i tijelo	7,7	8,1	8,4	7,8	9,6	9,5	10,0	10,1	9,0	12,0	10,9	12,7	12,8
Slobode i prava čovjeka i građanina	1,4	2,6	2,3	2,4	3,8	2,3	2,8	3,5	3,2	3,9	3,7	4,1	4,8
RH	-	-	-	-	50,0	80,0	50,0	-	-	-	-	-	-
Vrijednosti zaštićene međunarodnim pravom	18,0	19,8	20,2	22,3	23,2	23,4	22,7	19,6	17,2	16,2	15,9	13,9	11,8
Spolna sloboda i spolno čudoređe	14,4	6,9	10,5	3,2	11,7	12,4	6,5	10,9	8,4	13,6	9,3	9,3	10,6
Čast i ugled	1,3	1,6	0,7	1,8	1,1	0,5	2,4	1,7	2,1	1,9	1,3	1,5	0,6
Brak, obitelj i mladež	1,3	2,5	3,0	3,8	2,5	2,2	1,8	2,1	2,2	2,0	2,0	1,9	2,5
Imovina	13,3	14,2	13,3	15,7	15,7	17,0	16,7	18,2	16,4	17,7	15,7	15,5	16,3
Zdravlje ljudi	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Okoliš	6,1	2,4	2,7	3,9	2,7	2,9	1,5	3,0	1,2	1,4	1,2	2,0	2,3
Opća sigurnost ljudi i imovine	8,2	10,5	11,0	10,3	11,4	11,4	12,0	10,8	9,4	9,7	8,9	10,1	9,1
Sigurnost platnog prometa i poslovanja	4,2	2,3	3,1	2,2	2,9	3,0	2,9	4,5	4,4	4,1	2,5	3,0	3,8
Pravosuđe	8,5	9,0	6,4	3,8	7,9	6,7	10,3	11,4	8,8	9,0	4,6	6,1	4,3
Vjerodostojnost isprava	8,8	8,5	6,2	8,1	6,6	7,4	6,9	7,3	6,1	6,5	5,2	5,8	4,6
Javni red	6,8	9,0	7,5	8,2	10,4	12,2	11,3	11,6	8,9	10,2	9,0	8,9	9,0
Službena dužnost	3,2	2,7	0,9	2,1	1,1	1,7	3,6	2,6	4,3	3,7	1,9	3,1	4,0
Oružane snage RH	40,7	35,4	36,1	36,1	47,1	49,0	49,7	46,9	40,8	28,8	28,0	27,8	19,0

Tablica 22 sadržava podatke o strukturi kriminaliteta osuđenih mlađih punoljetnih osoba. Prema zbirnim podacima za ukupni period, razvidna je dominacija imovinskog kriminaliteta (42,4%), nakon kojeg slijede kaznena djela protiv vrijednosti zaštićenih međunarodnim pravom (23,3%) te kaznena djela protiv opće sigurnosti ljudi i imovine (11%). Podaci po pojedinim godinama pokazuju rast udjela osuda za kaznena djela protiv slobode i prava čovjeka i građanina, braka, obitelji i mladeži i imovine, dok kaznena djela protiv vrijednosti zaštićenih međunarodnim pravom (nakon rasta do 2004. godine), opće sigurnosti ljudi i imovine, vjerodostojnosti isprava i oružanih snaga RH pokazuju silazni trend.

Tablica 22.

Struktura kriminaliteta osuđenih mlađih punoljetnih osoba

	1998.	1999.	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.
Ukupno	1.323 100,0	1.862 100,0	1.815 100,0	2.004 100,0	2.436 100,0	2.984 100,0	3.055 100,0	2.750 100,0	2.679 100,0	2.822 100,0	2.469 100,0	2.489 100,0	2.342 100,0
Život i tijelo	73 5,5	94 5,0	82 4,5	77 3,8	100 4,1	115 3,8	115 3,8	103 3,7	93 3,5	126 4,5	123 5,0	162 6,5	135 5,8
Slobode i prava čovjeka i građanina	2 0,1	7 0,4	10 0,5	13 0,6	29 1,2	27 0,9	40 1,3	48 1,7	53 2,0	63 2,2	64 2,6	71 2,8	78 3,3
RH	-	-	-	-	1 0,04	4 0,1	1 0,03	-	-	-	-	-	-
Vrijednosti zaštićene međunarodnim pravom	202 15,3	360 19,3	442 24,3	518 25,8	727 29,8	858 28,7	943 30,9	734 26,7	709 26,5	651 23,1	557 22,5	429 17,2	302 12,9
Spolna sloboda i spolno ćudoređe	12 0,9	8 0,4	13 0,7	4 0,2	17 0,7	23 0,8	12 0,4	21 0,8	19 0,7	39 1,4	26 1,0	29 1,2	29 1,2
Čast i ugled	2 0,1	3 0,2	1 0,05	3 0,1	2 0,08	1 0,03	5 0,2	3 0,1	3 0,1	3 0,1	2 0,08	3 0,1	1 0,04
Brak, obitelj i mladež	3 0,2	11 0,6	13 0,7	17 0,8	16 0,6	22 0,7	24 0,8	30 1,1	37 1,4	36 1,3	37 1,5	35 1,4	49 2,1
Imovina	535 40,4	742 39,8	679 37,4	817 40,8	929 38,1	1.177 39,4	1.179 38,6	1.190 43,3	1.182 44,1	1.287 45,6	1.165 47,2	1.127 45,3	1.204 51,4
Zdravlje ljudi	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Okoliš	8 0,6	6 0,3	7 0,4	10 0,5	7 0,3	9 0,3	5 0,2	10 0,4	4 0,1	4 0,1	4 0,2	7 0,3	8 0,3
Opća sigurnost ljudi i imovine	203 15,3	296 16,0	291 16,0	248 12,4	273 11,2	308 10,3	321 10,5	242 8,8	217 8,1	232 8,2	213 8,6	239 9,6	194 8,3
Sigurnost platnog prometa i poslovanja	6 0,4	9 0,5	23 1,3	19 0,9	29 1,2	31 1,0	29 0,9	44 1,6	48 1,8	44 1,5	29 1,2	37 1,5	38 1,6
Pravosuđe	11 0,8	14 0,7	10 0,5	6 0,3	14 0,6	15 0,5	22 0,7	23 0,8	20 0,7	20 0,7	10 0,4	95 3,8	101 4,3
Vjerodostojnost isprava	122 9,2	155 8,3	103 5,7	135 6,7	121 5,0	1.675,6	1.484,8	129 4,7	138 5,1	148 5,2	107 4,3	111 4,4	79 3,4
Javni red	52 3,9	89 4,8	74 4,1	53 2,6	69 2,8	120 4,0	122 4,0	114 4,1	108 4,0	131 4,6	108 4,4	117 4,7	97 4,1
Službena dužnost	6 0,4	8 0,4	3 0,2	6 0,3	3 0,1	6 0,2	12 0,4	7 0,2	14 0,5	13 0,5	8 0,3	16 0,6	21 0,9
Oružane snage RH	46 3,5	56 3,0	64 3,2	77 3,8	98 4,0	97 3,2	75 2,4	46 1,7	29 1,1	22 0,8	14 0,6	10 0,4	4 0,2

U tablici 23 prikazan je postotni udio žena u skupini osuđenih mlađih punoljetnih osoba. Zbirni podaci za ukupni period pokazuju da je ukupni udio žena 6,2%, a kreće se od 2,2% (za kaznena djela protiv spolne slobode i spolnog ćudoređa) do 5,9% (za kaznena djela protiv vrijednosti zaštićenih međunarodnim pravom). Ukupni udio žena u ovoj skupini osoba (kao i udio po pojedinim skupinama kaznenih djela) pokazuje tzv. ravni trend, tj. relativnu stabilnost u promatranom periodu.

Tablica 23.

Udio žena (postotni) u skupini osuđenih mlađih punoljetnih osoba

	1998.	1999.	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.
Ukupno	6,0	5,1	6,4	6,9	6,7	6,2	6,5	6,8	6,6	6,0	6,4	5,3	6,3
Život i tijelo	4,1	2,1	1,2	5,5	5,0	0,9	3,5	6,8	1,1	4,0	1,6	3,7	3,7
Vrijednosti zaštićene međunarodnim pravom	7,9	3,3	7,0	5,2	5,5	5,9	4,9	6,8	6,8	6,0	6,3	3,7	7,3
Spolna sloboda i ćudoređe	-	-	-	-	-	-	-	4,8	10,5	2,6	-	6,9	3,4
imovina	4,8	4,3	6,3	5,5	7,8	5,6	7,0	6,0	6,0	4,7	5,1	4,2	5,1

U tablici 24 prikazani su podaci o sankcijama izrečenim mlađim punoljetnim osobama u periodu od 2005. do 2010. godine (za prethodni period nisu dostupni podaci iz publikacija Državnog zavoda za statistiku). Prema zbirnim podacima za ovo šestogodišnje razdoblje, najčešće izricana sankcija je uvjetna kazna zatvora. Trendovi u pojedinim sankcijama pokazuju blage oscilacije, no uglavnom nije riječ o znatnijim odstupanjima.

Tablica 24.

Sankcije izrečene mlađim punoljetnim počiniteljima

	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.
Svega	2.750 100,0	2.679 100,0	2.822 100,0	2.469 100,0	2.489 100,0	2.342 100,0
Maloljetnički zatvor	25 0,9	20 0,7	32 1,1	19 0,8	25 1,0	31 1,3
Pridržaj maloljetničkog zatvora	85 3,1	117 4,4	84 3,0	70 2,8	100 4,0	104 4,4
Zatvor - svega	2.299 83,6	2.265 100,0	2.410 85,4	2.089 100,0	2.133 85,7	2.011 85,9
Zatvor - uvjetno	1.930 83,9	1.900 83,9	1.971 81,8	1.720 82,3	1.724 80,8	1.595 79,3

Nastavak tablice 24.

Odgojne mjere	135 4,9	102 3,8	142 5,0	136 5,5	115 4,6	125 5,3
Sudska opomena	27 0,9	30 1,1	26 0,9	34 1,4	21 0,8	9 0,4
Proglašeni krivim, oslobođeni kazne	5 0,2	5 0,2	3 0,1	4 0,2	5 0,2	3 0,1

Napomena: Postotak za uvjetnu kaznu zatvora izračunan je u odnosu prema ukupnoj kazni zatvora (uvjetno i bezuvjetno).

Tablica 25 daje pregled recidiva mlađih punoljetnih osoba za period od 2004. do 2010. godine. Ukupno gledano, najzastupljeniji je opći povrat, nakon kojeg slijedi specijalni. I kod mlađih punoljetnika bilježi se porast udjela prije osuđivanih u ukupnom broju osuđenih osoba (sa 13,7% 2005. godine na 24,5% 2010. godine). Kod specijalnog povrata vidi se trend pada, a kod specijalnog i kombiniranog (opći i specijalni) trend rasta.

Tablica 25.

Recidiv mlađih punoljetnih osuđenih osoba

	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.
Ukupno osuđeni	3.055 100,0	2.750 100,0	2.679 100,0	2.822 100,0	2.469 100,0	2.489 100,0	2.342 100,0
Prije osuđivani	419 13,7 100,0	419 15,2 100,0	443 16,5 100,0	559 19,8 100,0	550 22,3 100,0	563 22,6 100,0	574 24,5 100,0
Istovrsna	176 42,0	167 39,8	165 37,2	213 38,1	191 34,7	156 27,7	186 32,4
Druga	171 40,8	175 41,8	195 44,0	248 44,4	233 42,4	252 44,8	249 43,4
Istovrsna i druga	72 17,2	77 18,4	83 18,7	98 17,5	126 22,9	155 27,5	139 24,2

Napomena: U kategoriji prije osuđivanih lijevi postotak odnosi se na udio prije osuđivanih u ukupnom broju osuđenih osoba, a broj 100 u desnom uglu označava da se udio daljnjih kategorija (vrsta prijašnjih osuda) računa u odnosu prema ukupnom broju prije osuđenih (postotak desno).

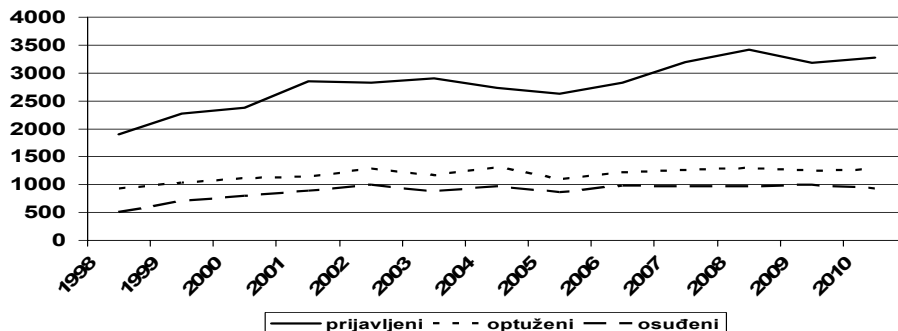
4.2.3. Maloljetne osobe

U ovom dijelu analiziraju se podaci o maloljetnim počiniteljima kaznenih djela prema publikacijama Državnog zavoda za statistiku. Grafikon 9 daje uvid u kretanje broja prijavljenih, optuženih i osuđenih maloljetnih osoba u

periodu od 1998. do 2010. godine iz kojeg je razvidan priličan porast broja prijava koji, nakon pada 2005. godine, doseže svoj vrhunac 2008. godine. Trendovi optužbi i osuda pokazuju stabilniji i manji trend rasta.

Grafikon 9.

Maloljetni počinitelji kaznenih djela: prijave, optužbe i osude (1998.-2010.).

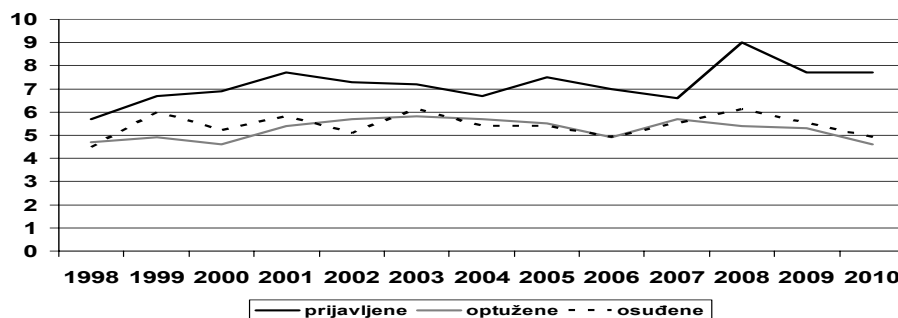

Izvor: Državni zavod za statistiku.

Grafikon 10 pruža uvid u postotno sudjelovanje žena u ukupnom broju prijavljenih, optuženih i osuđenih maloljetnika. Razvidno je da udio žena u ukupnom broju prijava ne prelazi 9% (kod punoljetnih žena 14%). Linearni trend za promatrano razdoblje pokazuje rast udjela maloljetnica u ukupnom broju prijava, dok je kod optužbi i osuda zamjetna (uz određene oscilacije) stabilnost.

Grafikon 10.

Postotni udio žena u ukupnom broju maloljetnih počinitelja kaznenih djela: prijave, optužbe, osude (1998.-2010.).

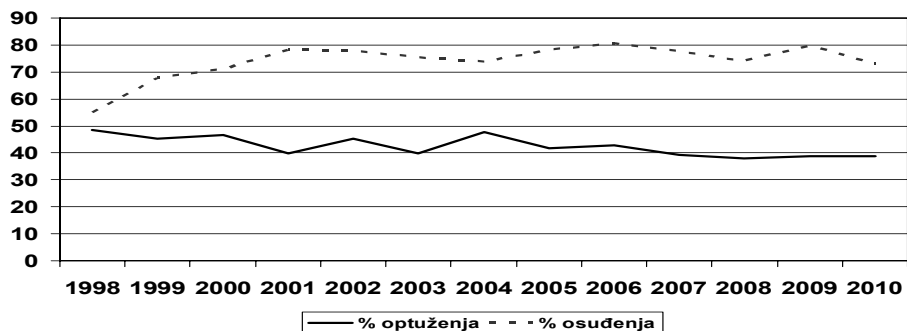

Izvor: Državni zavod za statistiku.

Sljedeći grafikon daje informaciju o postotku optuženja (broj optuženih u odnosu prema prijavljenim osobama) i osuđenja (broj osuđenih u odnosu prema optuženim osobama). Razvidan je trend rasta osuđenja i pada optuženja (kao i kod punoljetnih osoba).

Grafikon 11.

Postotak optuženja i osuđenja – maloljetni počinitelji (1998.-2010.).

Izvor: Državni zavod za statistiku.

4.2.3.1. Prijavljene maloljetne osobe

U ovom dijelu prezentiraju se podaci o strukturi prijave za kaznena djela maloljetnika po skupinama kaznenih djela. Zbirni podaci za ukupno promatrano razdoblje govore o najvišem prosječnom udjelu imovinskog kriminaliteta (62,1%), na drugom mjestu su prijave zbog kaznenih djela protiv vrijednosti zaštićenih međunarodnim pravom (14,5%), a na trećem prijave zbog kaznenih djela protiv života i tijela (7,4%).

Kod kaznenih djela protiv života i tijela vide se oscilacije s priličnim porastom u posljednje tri godine. Kod kaznenih djela protiv vrijednosti zaštićenih međunarodnim pravom bilježi se porast do 2002. godine, nakon koje se uočava silazni trend. Kod imovinskih kaznenih djela vidi se pad do 2002. godine, nakon koje slijedi vrlo blag porast uz godišnje oscilacije.

Tablica 26.

Prijavljene maloljetne osobe prema grupama kaznenih djela

	1998.	1999.	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.
Ukupno	1.896 100,0	2.267 100,0	2.375 100,0	2.846 100,0	2.822 100,0	2.909 100,0	2.731 100,0	2.630 100,0	2.830 100,0	3.191 100,0	3.419 100,0	3.188 100,0	3.270 100,0
Život i tijelo	137 7,2	126 5,5	99 4,2	102 3,6	92 3,3	129 4,4	143 5,2	134 5,1	135 4,8	304 9,5	463 13,5	525 16,5	460 14,1
Slobode i prava čovjeka i građanina	11 0,6	15 0,7	29 1,2	33 1,1	38 1,3	45 1,5	56 2,0	60 2,3	92 3,2	81 2,5	99 2,9	94 2,9	104 3,2
Protiv RH	1 0,05	0,4 0,6	6 0,2	2 0,1	-	1 0,03	-	4 0,1	1 0,03	3 0,09	3 0,09	7 0,2	1 0,03
Vrijednosti zaštićene međunarodnim pravom	151 8,0	354 15,6	448 18,9	637 22,4	703 24,9	649 22,3	476 17,4	409 15,5	411 14,5	317 9,9	214 6,2	188 5,9	247 7,5
Spolna sloboda i spolno čudoređe	22 1,2	16 0,7	23 1,0	30 1,0	21 0,7	18 0,6	32 1,2	40 1,5	48 1,7	40 1,2	51 1,5	46 1,4	74 2,3
Čast i ugled	-	-	1 0,04	-	-	1 0,03	2 0,07	3 0,1	-	1 0,03	2 0,06	3 0,09	2 0,06
Brak, obitelj i mladež	1 0,05	-	3 0,1	4 0,1	2 0,07	3 0,1	9 0,3	11 0,4	22 0,8	16 0,5	17 0,5	20 0,6	21 0,6
Imovina (ukupno)	1.280 67,5	1.450 64,0	1.474 62,1	1.690 59,4	1.614 57,2	1.720 59,1	1.696 62,1	1.659 63,1	1.747 61,7	2.077 65,1	2.191 64,1	1.936 60,7	1.998 61,1
Okoliš	5 0,3	2 0,1	5 0,2	4 0,1	4 0,1	2 0,06	6 0,2	3 0,1	8 0,3	7 0,2	4 0,1	12 0,4	7 0,2
Opća sigurnost	125 6,6	104 4,6	104 4,4	95 3,3	101 3,6	113 3,9	90 3,3	89 3,4	81 2,9	84 2,6	93 2,7	93 2,9	77 2,3
Sigurnost platnog prometa i poslovanja	3 0,2	30 1,3	34 1,4	51 1,8	49 1,7	48 1,6	39 1,4	46 1,7	77 2,7	26 0,8	26 0,8	32 1,0	33 1,0
Pravosuđe	3 0,2	10 0,4	10 0,4	10 0,3	12 0,4	14 0,5	10 0,4	7 0,3	11 0,4	20 0,6	25 0,7	23 0,7	16 0,5
Vjerodostojnost isprava	79 4,2	63 2,8	55 2,3	126 4,4	72 2,5	69 2,4	67 2,4	56 2,1	67 2,4	60 1,9	45 1,3	37 1,1	69 2,1
Javni red	75 3,9	80 3,5	83 3,5	61 2,1	104 3,7	96 3,3	103 3,8	106 4,0	128 4,5	154 4,8	185 5,4	169 5,3	146 4,5
Službena dužnost	-	2 0,1	1 0,04	-	1 0,03	-	1 0,04	2 0,07	1 0,03	-	-	2 0,06	3 0,09
Oružane snage RH	-	-	-	1 0,03	9 0,3	-	-	-	-	-	-	-	2 0,06

4.2.3.2. Optužene maloljetne osobe

Za optužene maloljetne osobe analiziraju se podaci o trajanju postupka od prijave do pravomoćne odluke i podaci o vrsti odluke. Kao i kod punoljet-

nih osoba, tako nas i kod maloljetnika zanima podatak o duljini trajanja postupka. Kod maloljetnika je duljina postupka (odnosno načelo hitnosti) važnija nego kod punoljetnih osoba jer je zbog dobi maloljetnika i zbog smisla i učinka odluke važno da sankcija nastupi što prije, tj. da slijedi nepoželjno ponašanje u što kraćem vremenskom roku. Kod maloljetnika je vrijeme od primitka prijave do pravomoćne odluke najčešće dulje od godinu dana (godišnji prosjek 81,5%), što je iznimno nepovoljno (tablica 27). Inspekcijom podataka uočava se trend porasta trajanja postupka od 2 mjeseca do 4 mjeseci te od 4-6 mjeseci pa se to može gledati kao pozitivnim pomak u promatranom razdoblju.

Tablica 27.

Optužene maloljetne osobe: trajanje postupka
 od primitka prijave do pravomoćne odluke

	1998.	1999.	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.
Ukupno	922 100,0	1.026 100,0	1.108 100,0	1.133 100,0	1.277 100,0	1.160 100,0	1.306 100,0	1.096 100,0	1.212 100,0	1.250 100,0	1.296 100,0	1.238 100,0	1.269 100,0
Do 1 mjeseca	11 1,2	2 0,2	4 0,4	5 0,4	3 0,2	6 0,5	10 0,8	5 0,4	2 0,2	10 0,8	7 0,5	6 0,5	4 0,3
1-2 mjeseca	8 0,9	3 0,3	2 0,2	7 0,6	3 0,2	3 0,2	10 0,8	11 1,0	13 1,1	17 1,4	15 1,1	6 0,5	11 0,9
2-4 mjeseca	7 0,7	33 3,2	32 2,9	24 2,1	56 4,4	34 2,9	50 3,8	32 2,9	53 4,4	50 4,0	40 3,1	53 4,3	60 4,7
4-6 mjeseci	29 3,1	50 4,9	43 3,9	60 5,3	61 4,8	59 5,1	57 4,4	66 6,0	68 5,6	72 5,8	80 6,2	64 5,2	91 7,2
6-12 mjeseci	57 6,2	97 9,4	113 10,2	129 11,4	139 10,9	104 9,0	125 9,6	114 10,4	94 7,7	69 5,5	104 8,0	89 7,2	106 8,3
1 godina i više	810 87,8	841 82,0	914 82,5	908 80,1	1.015 79,5	954 82,2	1.054 80,7	868 79,2	982 81,0	1.032 82,6	1.050 81,0	1.020 82,4	997 78,6

Tablica 28 daje uvid u strukturu odluka prema maloljetnim počiniteljima kaznenih djela. Izračun prosječnih godišnjih postotaka govori da je u najvećem broju slučajeva izrečena sankcija (74,1%). U skupini slučajeva u kojima je postupak obustavljen najčešće se radilo o odustajanju državnog odvjetnika od izricanja sankcije (49,6%), a potom o primjeni oportuniteta (34%), iz čega se vidi specifičnost maloljetničkog pravosuđa u Hrvatskoj koja je sukladna značajnim međunarodnim standardima prema kojima “sustav maloljetničkog pravosuđa treba naglasiti dobrobit maloljetnika i osigurati da svaka reakcija prema maloljetnim počiniteljima uvijek bude razmjerna okolnostima kako počinitelja tako i kaznenog djela” (Pekinška pravila).

Tablica 28.

Optužene maloljetne osobe prema vrsti odluke

	1998.	1999.	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.
Ukupno	922 100,0	1.026 100,0	1.108 100,0	1.133 100,0	1.277 100,0	1.160 100,0	1.306 100,0	1.096 100,0	1.212 100,0	1.250 100,0	1.296 100,0	1.238 100,0	1.269 100,0
IZREČENA SANKCIJA	506 54,9	697 67,9	787 71,0	884 78,0	994 77,8	875 77,4	963 73,7	855 78,0	974 80,4	968 77,4	958 73,9	987 79,7	925 72,9
OBUSTAVLJEN POSTUPAK:100,0	416 45,1	329 32,1	321 29,0	249 22,0	283 22,2	285 24,6	343 26,3	241 22,0	238 19,6	282 22,6	338 26,1	251 20,3	344 27,1
Nije kazneno djelo	10 2,4	1 0,3	-	2 0,8	1 0,3	-	5 1,4	3 1,2	2 0,8	2 0,7	4 1,2	2 0,8	2 0,6
Beznačajno djelo	5 1,2	1 0,3	1 0,3	-	5 1,8	1 0,3	-	3 1,2	-	-	-	-	2 0,6
Okolnosti isključuju krivnju	12 2,9	8 2,4	13 4,0	12 4,8	7 2,5	15 5,3	13 3,8	18 7,5	13 5,5	13 4,6	10 2,9	4 1,6	9 2,6
Nema dokaza	26 6,2	28 8,5	20 6,2	24 9,6	25 8,8	26 9,1	36 10,5	21 8,7	39 16,4	26 9,2	38 11,2	60 23,9	44 12,8
Optužba odbijena	2 0,5	7 2,1	3 0,9	-	-	1 0,3	-	N	N	-	N	N	N
Svrhovitost	166 39,9	143 43,5	76 23,7	88 35,3	96 33,9	65 22,8	146 42,6	91 37,7	66 27,7	82 29,1	107 31,6	94 37,4	127 36,9
DO odustaje od izricanja sankcije	195 46,9	141 42,8	208 64,8	123 49,4	149 52,6	177 62,1	143 41,7	105 43,6	118 49,6	159 56,4	179 52,9	91 36,2	160 46,5

Napomene: N = nema podatka. U retku obustavljenog postupka postotak je izračunan u odnosu prema ukupnom broju izrečenih sankcija, a u svim sljedećim recima postotak je izračunan u odnosu prema ukupnom broju obustava postupka.

4.2.3.3. Osuđene maloljetne osobe

U ovom dijelu analiziraju se podaci o trendovima i strukturi kriminaliteta maloljetnih osuđenih osoba prema grupama kaznenih djela, o svojstvu maloljetnika u izvršenju djela, dobi, izrečenim sankcijama i recidivu.

Tako tablica 29 daje uvid u trendove i strukturu kriminaliteta maloljetnika prema grupama kaznenih djela. Općenito se bilježi porast osuda maloljetnih počinitelja u analiziranom periodu. Zbirni podaci o strukturi kriminaliteta govore o dominantnoj zastupljenosti imovinskog kriminaliteta (61,2%), nakon kojeg slijede kaznena djela protiv vrijednosti zaštićenih međunarodnim pravom (14,9%), a potom kaznena djela protiv života i tijela (6,9%).

Analiza trendova po glavnim skupinama kaznenih djela pokazuje oscilacije osuda zbog imovinskih delikata, no linearni trend govori o silaznom trendu. Udio osuda zbog kaznenih djela protiv vrijednosti zaštićenih međunarodnim

pravom pokazuje znatan rast do 2002. godine, nakon koje je uočljiv silazni trend. Udio osuda zbog kaznenih djela protiv života i tijela pokazuje određene oscilacije s najvišim udjelom u posljednje dvije godine. Osude zbog kaznenih djela protiv javnog reda također pokazuju porast u posljednje dvije godine.

Tablica 29.

Osuđene maloljetne osobe prema grupama kaznenih djela

	1998.	1999.	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.
Ukupno	506 100,0	697 100,0	787 100,0	884 100,0	994 100,0	875 100,0	963 100,0	855 100,0	974 100,0	968 100,0	958 100,0	987 100,0	925 100,0
Život i tijelo	35 6,9	57 8,2	53 6,7	35 3,9	45 4,5	43 4,9	42 4,4	56 6,5	52 5,3	63 6,5	69 7,2	138 14,0	98 10,6
Slobode i prava čovjeka i građanina	4 0,8	8 1,1	4 0,5	7 0,8	6 0,6	9 1,0	18 1,9	11 1,3	12 1,2	14 1,4	8 0,8	28 2,8	17 1,8
Protiv RH	-	5 0,7	3 0,4	3 0,3	-	1 0,1	-	-	1 0,1	2 0,2	1 0,1	-	-
Vrijednosti zaštićene međunarodnim pravom	19 3,7	97 13,9	135 17,1	186 21,0	266 26,8	230 26,3	190 19,7	140 16,4	136 14,0	131 13,5	100 10,4	48 4,9	58 6,3
Spolna sloboda i spolno čudoređe	11 2,2	13 1,9	9 1,1	30 3,4	11 1,1	13 1,5	18 1,9	13 1,5	26 2,7	22 2,3	32 3,3	28 2,8	31 3,3
Brak, obitelj i mladež	-	1 0,1	2 0,2	2 0,2	1 0,1	-	6 0,6	6 0,7	10 1,0	6 0,6	10 1,0	9 0,9	11 1,2
Imovina (ukupno)	380 75,1	432 62,0	509 64,7	535 60,5	539 54,2	467 53,4	560 58,1	505 59,1	600 61,6	599 61,9	618 64,5	576 58,3	579 62,6
Zdravlje ljudi	1 0,2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Okoliš	-	1 0,1	1 0,1	-	-	1 0,1	-	-	-	3 0,3	-	-	-
Opća sigurnost	26 5,1	27 3,9	-	40 4,5	47 4,7	31 3,5	46 4,8	27 3,1	33 3,4	22 2,3	38 4,0	32 3,2	36 3,9
Sigurnost platnog prometa i poslovanja	-	-	2 0,2	10 1,1	33 3,3	37 4,2	27 2,8	24 2,8	47 4,8	24 2,5	18 1,9	25 2,5	8 0,9
Pravosuđe	-	-	-	3 0,3	1 0,1	3 0,3	3 0,3	-	2 0,2	3 0,3	5 0,5	4 0,4	2 0,2
Vjerodostojnost isprava	13 2,6	17 2,4	7 0,9	11 1,2	12 1,3	11 1,2	10 1,0	14 1,6	13 1,3	15 1,5	9 0,9	5 0,5	8 0,9
Javni red	16 3,2	35 5,0	26 3,3	22 2,5	30 3,0	29 3,3	43 4,5	56 6,5	41 4,2	64 6,6	49 5,1	91 9,2	77 8,3
Službena dužnost	1 0,2	1 0,1	-	-	-	-	-	1 0,1	1 0,1	-	-	1 0,1	-
Oružane snage RH	-	2 0,3	-	-	3 0,3	-	-	-	-	-	-	-	-

Bitno obilježje fenomenologije delinkvencije mladih je sudioništvo. Činjenica da maloljetnici čine kaznena djela u sudioništvu gleda se pozitivnom u smislu kriminološke prognoze jer samostalno izvršenje kaznenog djela podrazumijeva veći stupanj "kriminalne volje" od sudjelovanja u izvršenju kaznenog djela koje može biti rezultat pritiska vršnjaka, želje za dokazivanjem, za postizanjem ili održavanjem određenog statusa u vršnjačkoj skupini. Podaci o svojstvu u izvršenju djela prikazani su u tablici 30. Zbirni podaci za ukupni period govore da se maloljetnici najčešće pojavljuju kao supočinitelji (45,7%), a najčešće je riječ o supočiniteljstvu s drugom maloljetnom osobom i djetetom (45,4%). Analiza podataka u analiziranom periodu svjedoči o oscilacijama počiniteljstva i trendu rasta u ukupnom periodu. Supočiniteljstvo također u drugom dijelu promatranog perioda pokazuje povećanje udjela.

Tablica 30.

Osuđene maloljetne osobe prema svojstvu u izvršenju djela i sudioništvu

	1998.	1999.	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.
Ukupno	506 100,0	697 100,0	787 100,0	884 100,0	994 100,0	875 100,0	963 100,0	855 100,0	974 100,0	968 100,0	958 100,0	987 100,0	925 100,0
Počinitelj	90 17,8	166 23,8	156 19,8	146 16,5	158 15,9	199 22,7	477 49,5	400 46,8	398 40,9	428 44,2	419 43,7	415 42,0	421 45,5
Supočinitelj	207 40,9	258 37,0	300 38,1	307 34,7	365 36,7	242 27,6	476 49,4	445 52,0	542 55,6	528 54,5	538 56,1	568 57,5	503 54,4
Poticatelj	-	-	-	-	-	-	9 0,9	6 0,7	24 2,5	9 0,9	-	1 0,1	-
Pomagatelj	-	-	6 0,8	1 0,1	6 0,6	-	1 0,1	4 0,5	10 1,0	3 0,3	1 0,1	3 0,3	1 0,1
S punoljetnom osobom	27 5,3	41 5,9	38 4,8	33 3,7	49 4,9	51 5,8	36 3,7	41 4,8	44 4,5	58 6,0	62 6,5	43 4,3	60 6,5
S maloljetnom osobom, dijete	252 49,8	354 50,8	382 48,5	388 43,9	413 41,5	340 38,8	392 40,7	370 43,3	482 49,5	445 46,0	434 45,3	486 49,2	402 43,4
Maloljetnik, punoljetnik, dijete	18 3,5	29 4,2	42 5,3	33 3,7	67 6,7	50 5,7	58 6,0	44 5,1	50 5,1	37 3,8	43 4,5	43 4,3	42 4,5

U sljedećoj tablici prikazani su podaci o dobnoj strukturi osuđenih maloljetnika. Zbirni podaci govore da se udio u osuđivanosti povećava s dobi maloljetnika pa su najčešće osuđivani maloljetnici u dobi od 17 godina (31,5%). U analiziranom periodu uočava se silazni trend osuda maloljetnika u dobi od 14 i 15 godina te trend rasta osuda maloljetnika u dobi od 16 i 17 godina.

Tablica 31.

Osuđene maloljetne osobe prema dobi

	1998.	1999.	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.
Ukupno	506 100,0	697 100,0	787 100,0	884 100,0	994 100,0	875 100,0	963 100,0	855 100,0	974 100,0	968 100,0	958 100,0	987 100,0	925 100,0
14	105 20,7	135 19,4	153 19,4	144 16,3	166 16,7	124 14,2	143 14,8	118 13,8	144 14,8	141 14,6	181 18,9	174 17,6	149 16,1
15	175 34,6	180 25,8	200 25,4	193 21,8	193 19,4	181 20,7	185 19,2	161 18,8	187 19,2	210 21,7	209 21,8	207 21,0	187 20,2
16	136 26,9	197 28,3	209 26,5	287 32,4	290 29,2	264 30,2	276 28,7	264 30,9	306 31,4	287 29,6	277 28,9	293 29,7	289 31,2
17	90 17,8	185 26,5	225 28,6	260 29,4	345 34,7	306 35,0	359 37,3	312 36,5	337 34,6	330 34,1	291 30,4	313 31,7	300 32,4

Tablica 32 daje uvid u strukturu sankcija izrečenih maloljetnicima u analiziranom periodu. Zbirni podaci svjedoče o dominantnom izricanju odgojnih mjera (94,9%), dok se sa znatno manjim udjelom pojavljuju pridržaj maloljetničkog zatvora (3,9%) i maloljetnički zatvor (11,2%). U skupini odgojnih mjera prednjači pojačana briga i nadzor (42,7%), nakon koje slijede posebne obveze (29,3%). Kod odgojnih mjera uočava se vrlo blagi trend pada izricanja. Udio sudskog ukora u promatranom periodu bilježi znatan pad, dok se kod posebnih obveza (koje se mogu izricati samostalno i uz neku drugu odgojnu mjeru) vidi prilična afirmacija u odnosu prema početku analiziranog razdoblja. Udio maloljetničkog zatvora pokazuje relativnu stabilnost u promatranom periodu, dok se kod pridržaja maloljetničkog zatvora bilježi trend rasta.

Tablica 32.

Osuđene maloljetne osobe prema izrečenim sankcijama

	1998.	1999.	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.
Ukupno	506 100,0	697 100,0	787 100,0	884 100,0	994 100,0	875 100,0	963 100,0	855 100,0	974 100,0	968 100,0	958 100,0	987 100,0	925 100,0
ODGOJNE MJERE 100,0	498 98,4	672 96,4	762 96,8	852 96,4	959 96,5	827 94,5	905 94,3	794 92,9	904 92,8	904 93,4	897 93,6	925 93,7	867 93,7
Sudski ukor	128 25,7	137 20,4	118 15,5	87 10,2	88 9,2	53 6,4	69 7,6	46 5,8	56 6,2	59 6,5	63 7,0	50 5,4	42 4,8
Posebne obveze	18 3,6	71 10,6	176 23,1	206 24,2	347 36,2	267 32,3	309 34,1	295 37,1	332 36,7	305 33,7	305 34,0	354 38,3	318 36,7
Centar za odgoj	42 8,4	51 7,6	46 6,0	43 5,0	19 2,0	27 3,3	16 1,8	22 2,8	22 2,4	19 2,1	25 2,8	33 3,6	32 3,7
Pojačana briga i nadzor	244 49,0	298 44,3	322 42,2	387 45,4	385 40,1	380 45,9	394 43,5	305 38,4	381 42,1	394 43,6	393 43,8	362 39,1	326 37,6

Nastavak tablice 33.

	1998.	1999.	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.
Pojačana brigada i nadzor uz dnevni boravak	24 4,8	29 4,3	19 2,5	16 1,9	11 1,1	14 1,7	28 3,1	16 2,0	16 1,8	12 1,3	14 1,6	20 2,2	19 2,2
Odgojna ustanova	30 6,0	65 10,0	50 6,6	61 7,1	49 5,1	43 5,2	48 5,3	72 9,1	56 6,2	60 6,6	47 5,2	51 5,5	72 8,3
Odgojni zavod	8 1,6	16 2,4	26 3,4	50 5,9	55 5,7	35 4,2	31 3,4	34 4,3	36 4,0	43 4,7	47 5,2	50 5,4	47 5,4
Posebna odgojna ustanova	4 0,8	5 0,7	5 0,6	2 0,2	5 0,5	8 1,0	10 1,1	4 0,5	5 0,5	12 1,3	3 0,3	5 0,5	11 1,3
MALOLJETNIČKI ZATVOR	4 0,8	12 1,7	11 1,4	15 1,7	8 0,8	11 1,2	7 0,7	14 1,6	12 1,2	14 1,4	9 0,9	12 1,2	13 1,4
PRIDRŽAJ MALOLJETNIČKOG ZATVORA	4 0,8	13 1,8	14 1,8	17 1,9	27 2,7	37 4,2	51 5,3	47 5,5	58 5,9	50 5,2	52 5,4	50 5,1	45 4,9

Napomena: Postoci za odgojne mjere, maloljetnički zatvor i pridržaj maloljetničkog zatvora izračunani su u odnosu prema ukupnom broju osuđenih maloljetnih osoba, dok su postoci za svaku odgojnu mjeru izračunani u odnosu prema ukupnom broju izrečenih odgojnih mjera.

Posljednja tablica u ovom dijelu daje uvid u recidiv maloljetnih osoba. Zbirni podaci svjedoče o relativno niskom recidivu maloljetnika (5,9%), za razliku od recidiva punoljetnih osoba (17,6%). Najčešće je riječ o specijalnom povratu (55,8%). Analiza podataka po pojedinim godinama pokazuje pad udjela recidivista u prve tri godine, a nakon određenih oscilacija od 2003. godine bilježi se porast udjela prije osuđenih maloljetnika u ukupnom broju osuđenih maloljetnika. Specijalni povrat pokazuje silazni trend u promatranom periodu, dok opći povrat pokazuje određeni rast u posljednjem periodu.

Tablica 33.

Osuđene maloljetne osobe prema prijašnjim osudama

	1998.	1999.	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.
Ukupno osuđeni	506 100,0	697 100,0	787 100,0	884 100,0	994 100,0	875 100,0	963 100,0	855 100,0	974 100,0	968 100,0	958 100,0	987 100,0	925 100,0
Prijašnje osude 100,0	30 5,9	39 5,6	21 2,7	28 3,2	31 3,1	44 5,0	33 3,4	44 5,1	73 7,5	67 6,9	78 8,1	111 11,2	90 9,7
Istovrsna djela	19 63,3	27 69,2	13 61,9	19 67,8	16 51,6	21 47,7	17 51,5	26 59,1	39 53,4	37 55,2	44 56,4	50 45,0	39 43,3
Druga djela	11 36,7	12 30,8	8 38,1	9 32,1	15 48,4	20 45,4	15 45,4	11 25,0	28 38,3	24 35,8	30 38,5	49 44,1	41 45,5
Istovrsna i druga	-	-	-	-	-	-	1 3,0	7 15,9	6 8,2	6 8,9	4 5,1	12 10,8	10 11,1

Napomena: Postotak za prijašnje osude izračunan je u odnosu prema ukupnom broju osuda, a postotak za vrstu prijašnjih osuda (istovrsna djela, druga djela, istovrsna i druga) izračunan je u odnosu prema ukupnom broju prijašnjih osuda.

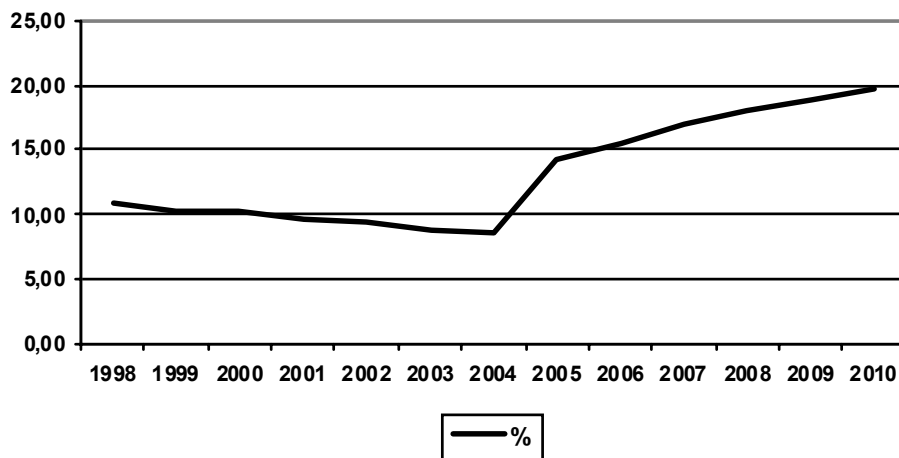
4.3. Penalna statistika

U ovom dijelu predočuju se statistički podaci za kaznu zatvora kao najtežu sankciju u repertoaru kaznenopravnih sankcija. Podaci o drugim sankcijama nisu predmet ovog dijela rada zbog opsega rada (detaljnije o ostalim sankcijama u: Grozdanić, 2000; Kurtović, 2000; Horvatić, 2004; Škorić, Kokić Puce, 2009; Cvitanović, Glavić, 2011; Kokić Puce, Kovčo Vukadin, 2006). U ovom dijelu koriste se podaci iz godišnjih izvješća Uprave za zatvorski sustav Ministarstva pravosuđa.

Grafikon 12 pruža uvid u trend udjela bezuvjetne kazne zatvora u ukupnom broju osuđenih punoljetnih osoba koji pokazuje značajan porast od 2005. godine.

Grafikon 12.

Udio bezuvjetne kazne zatvora u ukupnom broju osuđenih punoljetnih osoba (1998.-2010.).

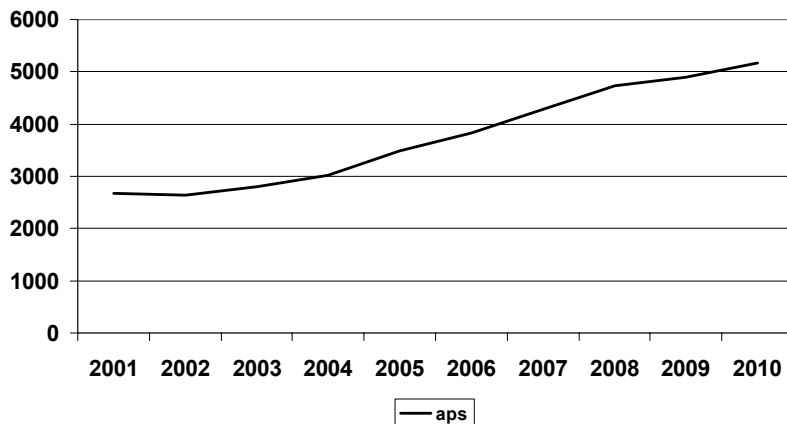

Izvor: Državni zavod za statistiku.

Broj zatvorenika na 31. prosinca svake godine predstavlja refleksiju prethodno navedenih podataka.

Grafikon 13.

Broj zatvorenika na dan 31. prosinca (2001.-2010.).

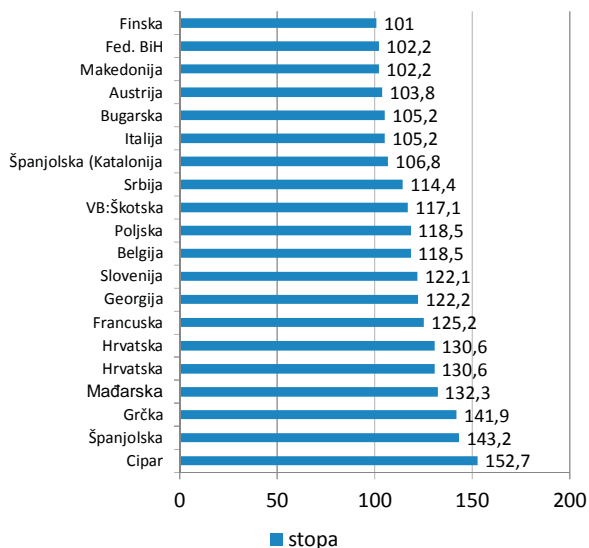

Izvor: Uprava za zatvorski sustav Ministarstva pravosuđa.

Posljedica takvog porasta broja zatvorenika jest ozbiljna prenapučenost hrvatskog zatvorskog sustava. U komparativnom prikazu (grafikon 14) vidi se da je Hrvatska prema svojim podacima u prvoj trećini zemalja.

Grafikon 14.

Broj zatvorenika na 100 mjesta.

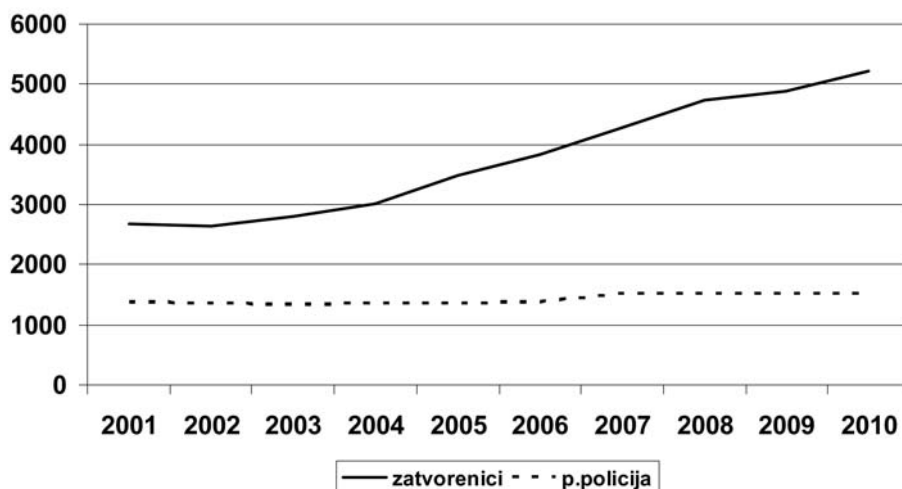

Izvor: Aebi, Delgrande, 2009.

Logično bi bilo pretpostaviti da će porast zatvorenika posljedično dovesti i do porasta pravosudnog osoblja, no podaci iz grafikona 15 ne svjedoče tome u prilog.

Grafikon 15.

Odnos broja zatvorenika i pravosudnih policajaca (2001.-2010.).

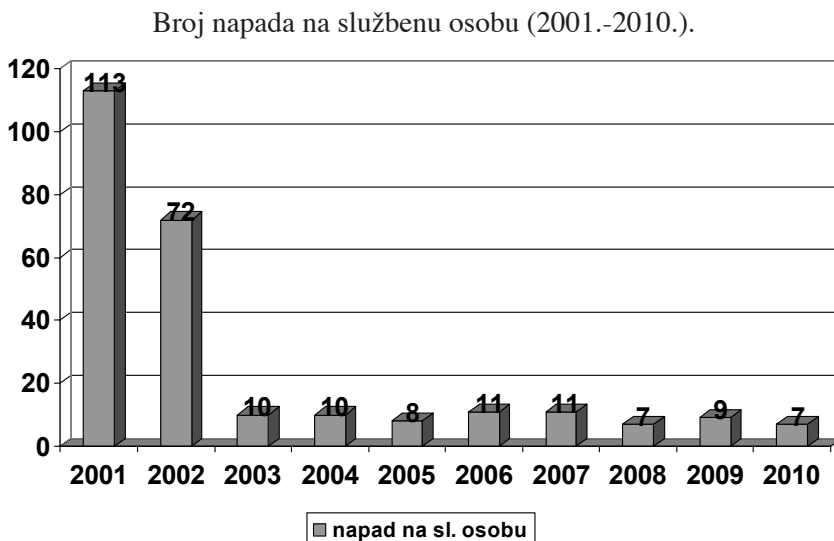

Izvor: Uprava za zatvorski sustav Ministarstva pravosuđa.

Prenapučenost zatvorskih kapaciteta promatra se u stručnoj literaturi kao tzv. dinamički čimbenik za porast nasilja u penalnim ustanovama po kojem se uz povećanje broja zatvorenika vezuje porast nasilja (više o nasilju u penalnim ustanovama u: Kovčo Vukadin, Mihoci, 2010). Iz tog razloga navode se podaci o broju napada na službene osobe (grafikon 16), broju fizičkih sukoba između zatvorenika (grafikon 17), broju samoozljeđivanja (grafikon 18), broju suicida (grafikon 19) te primjene sredstava prisile (grafikon 20).

Iz grafikona 16 razvidan je drastičan pad u prve tri godine promatranog razdoblja, nakon kojeg slijedi stabilan trend koji karakterizira vrlo mali broj takvih napada (od 7 do 11).

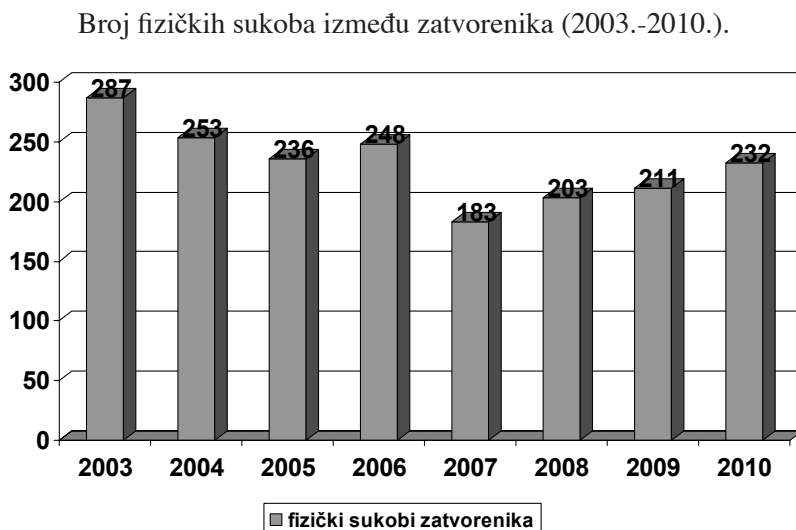
Grafikon 16.

Izvor: Uprava za zatvorski sustav Ministarstva pravosuđa.

Fizički sukobi između zatvorenika pokazuju veću učestalost (grafikon 17). Pokazuju silazni trend do 2007. godine, nakon koje slijedi blag porast.

Grafikon 17.

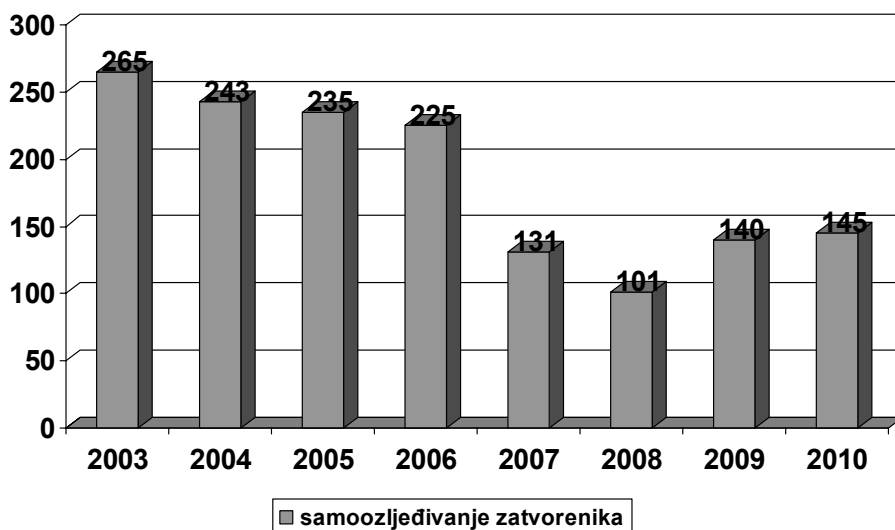
Izvor: Uprava za zatvorski sustav Ministarstva pravosuđa.

Samoozljeđivanja u penalnim ustanovama obično imaju pragmatični karakter – zatvorenici na taj način nerijetko žele skrenuti pozornost na neke svoje potrebe za koje smatraju da im inače ne bi bile zadovoljene. Mihoci (2006), u smislu načina samoozljeđivanja u periodu od 2004. do 2006. godine, navodi da je po incidenciji na prvom mjestu samoozljeđivanje oštrim predmetima, poput britvica iz jednokratnih aparata za brijanje, razbijenim staklom, ogledalom, žaruljama i sl.

Iz grafikona 18 razvidan je pad broja samoozljeđivanja zatvorenika do 2008. godine, nakon koje se bilježi trend porasta.

Grafikon 18.

Broj samoozljeđivanja zatvorenika (2003.-2010.).

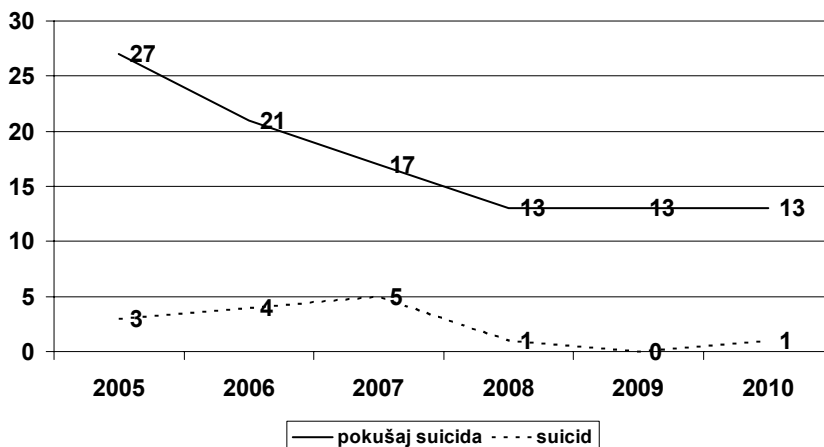

Izvor: Uprava za zatvorski sustav Ministarstva pravosuđa.

Prenapućenost može kod određenog broja zatvorenika dovesti do osjećaja psihičkog “stješnjenja” koje se može manifestirati suicidalnim ponašanjem. Iz grafikona 19 razvidan je pad broja pokušaja suicida do 2008. godine, nakon koje se u svakoj godini bilježi identičan broj pokušaja suicida. Kod suicida se u prve tri godine bilježi porast (za 1).

Grafikon 19.

Broj pokušanih i dovršenih suicida (2005.-2010.).

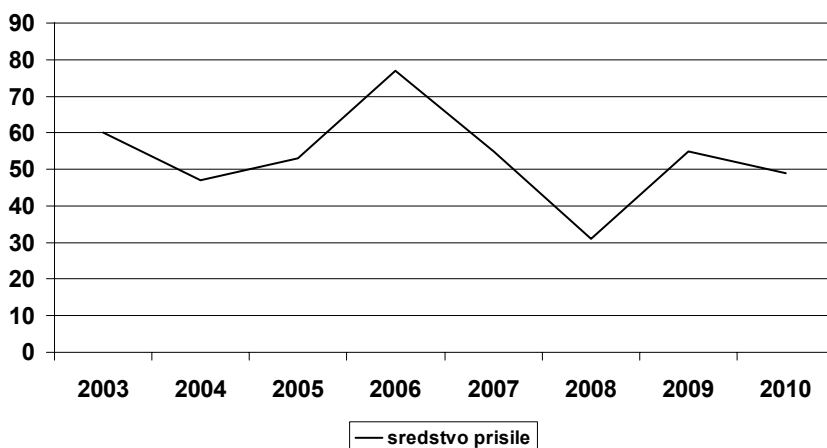

Izvor: Uprava za zatvorski sustav Ministarstva pravosuđa.

Posljednji grafikon koji se prikazuje u ovom dijelu daje uvid u broj primjena sredstava prisile. Razvidne su oscilacije koje se kreću od 31 (2008.) do 77 (2006.).

Grafikon 20.

Primijenjena sredstva prisile (2003.-2010.).

Izvor: Uprava za zatvorski sustav Ministarstva pravosuđa.

Zaključno bi se u ovom dijelu moglo konstatirati da, s obzirom na prenapučenost hrvatskog zatvorskog sustava, još uvijek nema značajnijih posljedica u smislu povećanja nasilja u tom sustavu.

5. ZAKLJUČAK

Cilj ovog rada je analiza trendova i strukture kriminaliteta u periodu između dviju velikih reforma kaznenog zakonodavstva. U tu su svrhu, nakon prikaza aktualnih izvora podataka koji se koriste za analizu kriminaliteta, prikazani podaci o kriminalitetu u svijetu i europskom prostoru, s komparativnim podacima za Hrvatsku, iz kojih se može zaključiti da je, u odnosu prema ukupnoj stopi kriminaliteta i prema trima osnovnim "indeksnim" djelima, Hrvatska relativno sigurna zemlja. U poglavlju o kriminalitetu u Hrvatskoj prezentirani su podaci policije, podaci Državnog zavoda za statistiku (za punoljetne, mlađe punoljetne i maloljetne osobe) te podaci Uprave za zatvorski sustav. Sumarni opći podaci izgledaju ovako:

	Punoljetne osobe	Mlađe punoljetne osobe	Maloljetne osobe
Trend	porast prijava, optužbi i osuda (tendencija pada u zadnjoj trećini analiziranog razdoblja)	trend porasta osuda	linearni trend rasta prijava, optužbi i osuda
Vrsta delikata	imovinski, vrijednosti zaštićene međunarodnim pravom, opća sigurnost	najznačajnije sudjeluju u ukupnom punoljetnom kriminalitetu s imovinskim i vrijednostima zaštićenim međunarodnim pravom	imovinski, vrijednosti zaštićene međunarodnim pravom, život i tijelo
Udio žena	do 14%	do 5,9%	do 9%
Dominantna dob	21-29 godina	-	17 godina
Najčešća sankcija	uvjetna kazna zatvora	uvjetna kazna zatvora	odgojne mjere (pojačana briga i nadzor)
Recidiv	u porastu	u porastu	u porastu

Praćenje dinamike i strukture kriminaliteta važna je zadaća odgovornih država koje se u tom smislu ne oslanjaju isključivo na službene podatke, već ih kombiniraju s rezultatima viktimizacijskih studija koje redovito provode. Bilo bi osobito vrijedno da se u Hrvatskoj formira posebno tijelo koje bi se

bavilo ovom zadaćom i koje bi služilo kao referentna točka za dobivanje podataka o kriminalitetu, kako temeljem praćenja statističkih podataka tako i prikupljanjem rezultata provedenih istraživanja.

Reforme kaznenog zakonodavstva imaju cilj popravljjanje rupture socijalnog tkiva koja je rezultat počinjenog kaznenog djela. Važno je pitanje postiže li se reformama takav cilj. Mnogi autori bavili su se interpretacijama uočenih trendova kriminaliteta na svjetskoj razini ili na regionalnim razinama i mogućnošću utjecaja na dinamiku i strukturu kriminaliteta. Tako Tonry (2004) navodi da postojeći znanstveni podaci pokazuju da su glavni trendovi kriminaliteta određeni fundamentalnim socijalnim i strukturalnim čimbenicima i da prate iste opće obrasce bez obzira na nacionalne razlike u politici kontrole kriminaliteta i praksama kažnjavanja. Ako je to točno, nastavlja autor, a relevantna povijesna i empirijska literatura to potvrđuje, nije realno očekivati da će kratkoročne promjene u penalnoj politici ili praksi utjecati na stope, strukturu i trendove kriminaliteta u bilo kojoj državi, osim na marginalnoj razini. Ovakvo razmišljanje može zvučati pesimistično jer zapravo tvrdi da naponi koji se ulažu u kaznenu politiku (shvaćenu u užem smislu u terminima reforma kaznenog zakonodavstva) imaju vrlo male učinke (koje onda ne treba niti evaluirati). No, to nas razmišljanje upućuje na srž problema kaznene politike i opće politike u propitivanju uvjeta i okolnosti življenja u određenom društvu. Iz tog se razloga uporno naglašava (i počesto ignorira) da je kaznena politika (ili politika suzbijanja kriminaliteta) samo jedna od mnogih drugih politika u društvu s kojima mora biti komplementarna (socijalna, zdravstvena, gospodarska, obrazovna itd.) i da ulaganja i očekivanja od kaznene politike ne mogu biti izolirana. Ni u jednom društvu kaznena politika nije riješila problem kriminaliteta (u smislu njegova drastičnog smanjenja, jer je kriminalitet jedno od obilježja svakog društva). Nesklonosti vlada prema realnom sagledavanju kriminaliteta i posezanje za konstantnim oslanjanjem na pooštavanje kaznenih zakona kao jedinoj učinkovitoj mjeri suzbijanja kriminaliteta (radi umirivanja javnosti povodom nekog ekstremnog slučaja koji predstavlja iznimku, a ne pravilo, i pokušaja stvaranja osjećaja sigurnosti) nije pokazalo željene rezultate. Dapače, takva “politika” ne samo da ne daje rezultate već stvara i nove socijalne probleme. Odgovorne države suvremenog svijeta oslanjaju se na tzv. znanstveno utemeljene politike suzbijanja kriminaliteta, tj. politike koje su kreirane na temelju provedenih analiza i istraživanja realnog učinka pojedinih intervencija.

Ako politiku suzbijanja kriminaliteta shvatimo kao svojevrsnu “zakonodavnu i državnu mudrost” (Feuerbach; prema: Horvatić, Cvitanović, 1999), u Hrvatskoj se za opravdanje postojeće prakse može uzeti u obzir jedino njezina mladost koju, prema razvojnoj psihologiji, prije karakterizira impulzivnost nego mudrost.

LITERATURA

1. Aebi, M. F., Delgrande, N. (2009). Council of Europe Annual Penal Statistics: SPACE I. Strasbourg: Council of Europe
2. Carić, A. (2009). Kriminalitet mlađih punoljetnika u Hrvatskoj. Liber amicorum Zvonimir Šeparović, Zagreb, 7-38.
3. Cvitanović, L., Glavić, I. (2011). Kritički o pojedinim aspektima problematike uvjetne osude i nužnost njene revitalizacije u hrvatskom kaznenom zakonodavstvu. Hrvatski ljetopis za kazneno pravo i praksu, 18 (1), 83-113.
4. Cvitanović, L., Rogić-Hadžalić, D., Mrčela, M. (2010). Zlouporaba opojnih droga 1998.-2007. Studije i analize 107. Zagreb: Državni zavod za statistiku
5. Državni zavod za statistiku (2011). Maloljetni počinitelji kaznenih djela, prijave, optužbe i osude u 2010. Statistička izvješća 1452, Zagreb
6. Državni zavod za statistiku (2010). Maloljetni počinitelji kaznenih djela, prijave, optužbe i osude u 2009. Statistička izvješća 1422, Zagreb
7. Državni zavod za statistiku (2009). Maloljetni počinitelji kaznenih djela, prijave, optužbe i osude u 2008. Statistička izvješća 1395, Zagreb
8. Državni zavod za statistiku (2008). Maloljetni počinitelji kaznenih djela, prijave, optužbe i osude u 2007. Statistička izvješća 1367, Zagreb
9. Državni zavod za statistiku (2007). Maloljetni počinitelji kaznenih djela, prijave, optužbe i osude u 2006. Statistička izvješća 1340, Zagreb
10. Državni zavod za statistiku (2006). Maloljetni počinitelji kaznenih djela, prijave, optužbe i osude u 2005. Statistička izvješća 1310, Zagreb
11. Državni zavod za statistiku (2005). Maloljetni počinitelji kaznenih djela, prijave, optužbe i osude u 2004. Statistička izvješća 1279, Zagreb
12. Državni zavod za statistiku (2004). Maloljetni počinitelji kaznenih djela, prijave, optužbe i osude u 1998. Statistička izvješća 1246, Zagreb
13. Državni zavod za statistiku (2003). Maloljetni počinitelji kaznenih djela, prijave, optužbe i osude u 2002. Statistička izvješća 1213, Zagreb
14. Državni zavod za statistiku (2002). Maloljetni počinitelji kaznenih djela, prijave, optužbe i osude u 2001. Statistička izvješća 1179, Zagreb
15. Državni zavod za statistiku (2001). Maloljetni počinitelji kaznenih djela, prijave, optužbe i osude u 2000. Statistička izvješća 1150, Zagreb
16. Državni zavod za statistiku (2000). Maloljetni počinitelji kaznenih djela, prijave, optužbe i osude u 1999. Statistička izvješća 1118, Zagreb
17. Državni zavod za statistiku (1999). Maloljetni počinitelji kaznenih djela, prijave, optužbe i osude u 1998. Statistička izvješća 1093, Zagreb
18. Državni zavod za statistiku (2011). Punoljetni počinitelji kaznenih djela, prijave, optužbe i osude u 2010. Statistička izvješća 1451, Zagreb
19. Državni zavod za statistiku (2010). Punoljetni počinitelji kaznenih djela, prijave, optužbe i osude u 2009. Statistička izvješća 1421, Zagreb
20. Državni zavod za statistiku (2009). Punoljetni počinitelji kaznenih djela, prijave, optužbe i osude u 2008. Statistička izvješća 1394, Zagreb
21. Državni zavod za statistiku (2008). Punoljetni počinitelji kaznenih djela, prijave, optužbe i osude u 2007. Statistička izvješća 1366, Zagreb
22. Državni zavod za statistiku (2007). Punoljetni počinitelji kaznenih djela, prijave, optužbe i osude u 2006. Statistička izvješća 1339, Zagreb
23. Državni zavod za statistiku (2006). Punoljetni počinitelji kaznenih djela, prijave, optužbe i osude u 2005. Statistička izvješća 1309, Zagreb

24. Državni zavod za statistiku (2005). Punoljetni počinitelji kaznenih djela, prijave, optužbe i osude u 2004. Statistička izvješća 1278, Zagreb
25. Državni zavod za statistiku (2004). Punoljetni počinitelji kaznenih djela, prijave, optužbe i osude u 2003. Statistička izvješća 1245, Zagreb
26. Državni zavod za statistiku (2003). Punoljetni počinitelji kaznenih djela, prijave, optužbe i osude u 2002. Statistička izvješća 1212, Zagreb
27. Državni zavod za statistiku (2002). Punoljetni počinitelji kaznenih djela, prijave, optužbe i osude u 2001. Statistička izvješća 1178, Zagreb
28. Državni zavod za statistiku (2001). Punoljetni počinitelji kaznenih djela, prijave, optužbe i osude u 2000. Statistička izvješća 1149, Zagreb
29. Državni zavod za statistiku (2000). Punoljetni počinitelji kaznenih djela, prijave, optužbe i osude u 1999. Statistička izvješća 1117, Zagreb
30. Državni zavod za statistiku (1999). Punoljetni počinitelji kaznenih djela, prijave, optužbe i osude u 1998. Statistička izvješća 1092, Zagreb
31. Grozdanić, V. (2000). Kazne – nova rješenja u Kaznenom zakonu i njihove provedba u sudskoj praksi. Hrvatski ljetopis za kazneno pravo i praksu, 7 (2), 327-348.
32. Horvatić, Ž. (2004). Problem odnosa u zakonu propisane i sudskim presudama primijenjene kaznenopravne represije prema počiniteljima kaznenih djela. Hrvatski ljetopis za kazneno pravo i praksu, 11 (2), 381-434.
33. Horvatić, Ž., Cvitanović, L. (1999). Politika suzbijanja kriminaliteta. Zagreb: MUP RH
34. Kokić Puce, Z., Kovčo Vukadin, I. (2006). Izvršavanje alternativnih sankcija u Republici Hrvatskoj. Hrvatski ljetopis za kazneno pravo i praksu, 13 (2), 745-795.
35. Kos, J., Rogić-Hadžalić, D. (2009). Kaznena djela na štetu djece i maloljetnika 2001.-2006. Studije i analize 106. Zagreb: Državni zavod za statistiku
36. Kovčo Vukadin, I. (2005). Stanje i kretanje kriminaliteta u Republici Hrvatskoj. Hrvatski ljetopis za kazneno pravo i praksu, 12 (2), 279-325.
37. Kovčo Vukadin, I. (2009). Kriminalitet mlađih punoljetnih osoba u Hrvatskoj: struktura i trendovi. Hrvatski ljetopis za kazneno pravo i praksu, 16 (1), 27-60.
38. Kovčo Vukadin, I., Mihoci, M. (2010). Nasilje u penalnim ustanovama. Hrvatski ljetopis za kazneno pravo i praksu, 17 (1), 333-367.
39. Kurtović, A. (2000). Zakonska rješenja u svjetlu primjene mjera upozorenja, sigurnosnih mjera i oduzimanja imovinske koristi. Hrvatski ljetopis za kazneno pravo i praksu, 7 (2), 349-380.
40. Mihoci, M. (2006). Sigurnost kaznionica i zatvora. Hrvatski ljetopis za kazneno pravo i praksu, 13 (2), 879-905
41. Mrčela, M., Novosel, D., Rogić-Hadžalić, D. (2009). Koruptivna kaznena djela 2002.-2007. Zagreb: Državni zavod za statistiku
42. MUP RH (2011): Pregled temeljnih sigurnosnih pokazatelja i rezultata rada u 2010. Zagreb: MUP RH
43. MUP RH (2010): Pregled temeljnih sigurnosnih pokazatelja i rezultata rada u 2009. Zagreb: MUP RH
44. MUP RH (2009): Pregled temeljnih sigurnosnih pokazatelja i rezultata rada u 2008. Zagreb: MUP RH
45. MUP RH (2008): Pregled temeljnih sigurnosnih pokazatelja i rezultata rada u 2007. Zagreb: MUP RH
46. MUP RH (2007): Pregled temeljnih sigurnosnih pokazatelja i rezultata rada u 2006. Zagreb: MUP RH
47. MUP RH (2006): Pregled temeljnih sigurnosnih pokazatelja i rezultata rada u 2005. Zagreb: MUP RH

48. MUP RH (2005): Pregled temeljnih sigurnosnih pokazatelja i rezultata rada u 2004. Zagreb: MUP RH
49. MUP RH (2004): Pregled temeljnih sigurnosnih pokazatelja i rezultata rada u 2003. Zagreb: MUP RH
50. MUP RH (2003): Pregled temeljnih sigurnosnih pokazatelja i rezultata rada u 2002. Zagreb: MUP RH
51. MUP RH (2002): Pregled temeljnih sigurnosnih pokazatelja i rezultata rada u 2001. Zagreb: MUP RH
52. MUP RH (2001): Pregled temeljnih sigurnosnih pokazatelja i rezultata rada u 2000. Zagreb: MUP RH
53. Rogić-Hadžalić, D., Kos, J. (2008). Nasilje u obitelji 2001.-2006. Zagreb: Državni zavod za statistiku
54. Singer, M., Kovčo Vukadin, I., Cajner Mraović, I. (2002). Kriminologija, treće izdanje. Zagreb: Nakladni zavod Globus i Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet Sveučilišta u Zagrebu
55. Šeparović, Z., Turković, K. (1997). Žrtve zločina u Hrvatskoj. Međunarodni projekt istraživanja žrtava zločina. Hrvatski ljetopis za kazneno pravo i praksu, 4 (2), 541-565.
56. Škorić, M., Kokić Puce, Z. (2009). Nova uloga rada za opće dobro na slobodi. Hrvatski ljetopis za kazneno pravo i praksu, 16 (2), 687-709.
57. Tonry, M. (2004). Thinking about crime: sense and sensibility in American penal culture. New York: Oxford University Press
58. Turković, K. (2002). Međunarodno istraživanje žrtava zločina: stope i trendovi u kretanju kriminaliteta u Republici Hrvatskoj. Zbornik Pravnog fakulteta u Zagrebu, 56 (6), 1195-1232.

Summary

ANALYSIS OF THE TRENDS AND STRUCTURE OF CRIME IN CROATIA BETWEEN TWO REFORMS OF CRIMINAL LEGISLATION (1997-2011)

In the introductory part, the author describes contemporary sources of crime data and gives an overview of crime trends both in the world and in Europe. The presented analysis is based on the following crime data sources: the Ministry of the Interior, the Central Bureau of Statistics and the Directorate of the Prison System of the Ministry of Justice. The author observes an increase in crime in the analysed period (except for the last third of the period), the predominance of property crime, the relatively low participation of females, an increase in recidivism and suspended sentences (for adults) and educational measures (for juveniles). Finally, the author recognises the need to establish a special body to perform comprehensive crime analysis (at the level of the evaluation of crime statistics and the collection of results of the conducted scientific research) and emphasises the importance of an evidence-based crime policy.